

845423.

C18

КӘКІМБЕК САЛЫҚОВ

АҚҚУ ЖЕТКЕН

32680

К Ә К І М Б Е К С А Л Ы Қ О В
АҚҚУ ЖЕТКЕН

АЛМАТЫ
ҚАЯНАР
1995

ББК 84 Қаз 7-5
С 18

Салықов К.
С 18 Аққу жеткен.— Алматы; Қайнар, 1994
160 бет.

ISBN 5-620-00846-0

Бұл жинаққа К. Салықовтың Қазақстан композиторлары-
ның әндеріне жазылған өлеңдері топтастырылды.
Жинақ ән сүйер қауымға арналған.

С 4702250000—009 Дп—95
403(05)—95

ББК 84 Қаз 7-5

32680

012

ISBN 5-620-00846-0

© «Қайнар» баспасы, 1995 ж.

АҚЫНДЫҚ ПАЙҒАМБАРЫ АБАЙ — АТА

Әні Нұрғиса Тілендиевтікі

Ақындық пайғамбары Абай — Ата,
Айтқаны ақыл, кеңес, әрі бата.
Осылай Жамбыл атам бағалапты,
Сыр шертіп, жыр төккенде ағындапта.

Қайырмасы:

Ақындық пайғамбары Абай — Ата.

Өлсеңдей қара сөзі жарасымды,
Терең ой өтті кешіп сан асуды.
Білмейді заты қазақ өнерпаздар,
Абайлық дана жолдан адасуды.

Қайырмасы.

Деместей тірі пенде қалай ұғар,
Нұрлы сөз жан саураған арайы бар.
Қазағым шын бақытты ел екен ғой,
Патшасы ақындықтың Абайы бар.

Қайырмасы.

1992.

ЖЕЗКИІК

Әні Нұрғиса Тілендиевтікі

Жезкиік біздің жаққа қалай келдің,
Жолымды көлденеңдеп жанай бердің.
Күтпеген қуаныштың хабарындай,
Жалт еткен жанарыңа қарай бердім.

Асықпа, көрейінші жөндеп қана,
Қалайын өзімді, өзім емдеп қана.
Тез өткен кездесуді жалғастырып,
Көп күндер ән салармын сен деп қана.

Құмарым қайта көріп қанар ма екен,
Әл бітіп салқын жүрек жанар ма екен.
Қапылыс әлде біреу атып алып,
Сағыныш әуресіне салар ма екен.

Сұлуды адам жаны қимайды екен,
Беймезгіл еске түсіп қинайды екен.
Жез киік сен есіме түскен кезде,
Бір өзім Сарыарқаға симай кетем.

ЕРКЕ БАЛА

Әні Нұрғиса Тілендиевтікі

Аспанда самғап қалықташы еркем,
Жалықпашы жетсең ғарышқа.
Абайдай асқақ шарықташы еркем,
Еркеле жүрсең де алыста.

Қайырмасы:

Еркелеші маған,
Еркелетсін заман.
Жұлдызым ертерек жайнасын,
Еркелеші күнге, еркелеші гүлге,
Еркелік жоғалып қалмасын.

Болмасын еркем, болашағын сараң,
Саргайтпасын арман жоғалып.
Бұйырсын ұшқын Абайлықтан саған,
Қазақшыл әуендер оралып.

Қайырмасы.

Дүлдүлдер өтер өршеленіп өрден,
Ұмтылады төрге бесіктен.
Күтемін сені княлдаған жерден,
Өкініш ортейің кешіккен.

1992.

ӘЙГЕРІМНІҢ ӘНІ

Әні Нұрғиса Тілендиевтікі

Қызығып жерге Ай туды,
Сызылып өзен, сай күлді.
Үздігіп бұзбай антымды,
Абайым — деймін — Абайым.

Көрмесе болып шерменде,
Сағынып аңсап келгенде.
Ырқына көніп ергенде,
Абайым — деймін — Абайым.

Төгіліп сөздің сарасы,
Әп болып көздің қарасы.
Жазылып жүрек жарасы,
Абайым — деймін Абайым.

Өрбісе өсек жаласы,
Сенбеуін жатқа қарашы.
Адамның асыл данасы,
Абайым — деймін — Абайым.

Шарбатқа елтіп күлемін,
Ләззатқа балқып түледім.
Алладан жалғыз тілегім,
Абайым — деймін — Абайым.

Жүрекке сәуле құйылып,
Тағдырдан бақыт құйдырып;
Ішімнен үнсіз сыйынып,
Абайым — деймін — Абайым.

ӘЙГЕРІМНІҢ АЛҒЫСЫ

Әні Нұрғиса Тілендиевтікі

Жұлдыздар көкте жанғанда,
Бұлбұлдар әнге салғанда.
Биледі бойды қуаныш,
Серттескен жерге барғанда.

Таңсығын жүрек жапқанда,
Үмітім шырақ жаққанда.
Тар құшақта көз тақап,
Құлшындым шарбат татқанда.

Аялап сүйіп алғанда,
Тынысы көкірек жарғанда.
Балқыдым, күйдім, өртендім,
Жеткендей жаным арманға.

Мезетте сүйіп мақтаған,
Теңеу жоқ дәлдеп таппаған.
Шығып та кетпей шыбын жан,
Құдайым қалай сақтаған.

Рахаттан құшақ талғанда,
Ләззатқа құмар қанғанда.
Асқақтап, шалқып, әндеттім,
— Махаббат бар!— деп жалғанда.

АҚ ТЫРНАЛАР

Әні Нұрғиса Тілендиевтікі

Барады аспандатып ақ тырналар,
Тізілген бұлт төсінде ақ сырғалар.
Кетті ғой жылы жаққа жаутаң қағып,
Ғаламат жер бетінде таптырмаған.

Қайырмасы:

Ах-ау ақ тырналар,
Ақ сырғалар!
Тұңғыш сезім,
Мөлдір кезім,
Толды ғой ақ сырғаға екі көзім.

Кең сайда ойнаушы еді лала гүлдей,
Кеткенін қалды-ау туған дала білмей.

Алыстан ғашық әнін естігенде,
Жүрегім лүпілдейді бала күндей.

Қайырмасы.

Жан зекет сыйлы күндер көрген едім,
Сездім ғой қымай қанат сермегенін.
Тағдырдың жүйрік жүрек бере салып,
Қарашы ұшар қанат бермегенін.

Қайырмасы.

1976,

СӨЙЛЕЙДІ ТАҒДЫР СОНДАЙДА

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Сағынбай көңіл толғай ма,
Толғанбай қиял торлай ма?!
Махаббат дерті ой қозғап,
Сөйлейді тағдыр сондайда.

Ауылға жетер жол қайда?—
Дей қалшы ұшқан торғайға.
Шырылдап саған тіл қатар,
Сөйлейді тағдыр сондайда.

Елеңдеп көңіл болжай ма,
Аңсатқан арман ол қайда?!
Дос — деген адам қас болып,
Сөйлейді тағдыр сондайда.

Жезкиік қайда, мен қайда,
Кездесу шаттық жолдай ма?!
Ұшарға қанат таба алмай,
Сөйлейді тағдыр сондайда.

Қиялға қыран қонбай ма?
Алыстан шолсам болмай ма.
Ел мұны естен бір кетпей,
Сөйлейді тағдыр сондайда.

1988.

СӘКЕН — АҒА

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Сұңқарлық пен сұлулықты жалғаған,
Сендей асқақ Сәкен аға бар ма адам?!
Тайғақ кешу бас құрбаны болмасаң,
Есімінді білер еді-ау бар ғалам.

Қайырмасы:

Аңсағандай аңыз-арман асылың,
Қандай ару демес сені ғашығым.
Жігіттіктің қыраны едің ақ иық,
Ақындықтың бастадың бір ғасырын.

Қайырмасы.

Сені атамай бітпес көңіл дауасы,
Сенсіз қазақ толмас өнер сабасы.
Саған мәңгі алғыс айтар Сексенкөл,
Көкшетаудың орман, тоғай даласы.

Қайырмасы.

Өрде киік өтсе сені еске алар,
Бір көрем — деп қимай қарап көз талар.
Әсем әнің тау жағыртып ел кезіп,
Жүрді сенен болмағанда еш хабар.

Қайырмасы.

Байтақ елдің дербестігі ұранын,
Ар, намыстың жақтың өшпес шырағын.
Терезесі теңдес ақын болса да,
Өзгелерден биік самғар бір әнін.

Қайырмасы.

1994.

ӘЛДИ ЖЕҢГЕМ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Жеңеше, әлдилеген әнің қандай?!
Ай толқып, жұлдыз естен жаңылғандай.
Аңсаған сәби әуен сүйсіндірді,
Жарылқап жан шырағы жағылғандай.

Қайырмасы:

Бал құндаққа батайын,
Бөбек болып жатайын.
Ұмытайын өмірді,
Жұбатайын көнілді,
Салшы, жеңгем, әлдиге,
Әлди жеңгем, әлдиле.

Тапкандай ынтық көңіл азық гүлін,
Қайталап «әлди» күтсем жазықтымын.
Әуелеп әсем әлди сездіреді,
Тіршілік таңғажайып нәзіктігін.

Қайырмасы.

Әлемді ән аялап, күй жайлаған,
Мамыржай тәтті өмірді қимайды адам.
Айлы түн, ауыл кеші шақырғандай,
Астана ауасына сыймай барам.

Қайырмасы.

1989.

ЕСКЕ АЛАЙЫҚ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Тыңда қалқа,
шын құрмарт,
Жана әнімді нәресте.
Құрдастарды,
шын достарды,
Сағындырып сал еске.
Бірге жүрген баяғы,
Қайда достар саяғы.

Көңіл аусын,
Тусын маусым,
Жаным құштар елеске.
Балғын шағым,

Мөлдір сағым,
Көрінер сол кеңесте.
Отырайық ән салып,
Ата, ананы еске алып.

Нәр алыппыз,
Жаралыппыз,
Ауыл берген батадан.
Мәңгі бірге,
Бұзбас ірге,
Қалған мирас атадан.
Отырайық ән салып,
Ағайынды еске алып.

Туған далам,
Ата, анам,
Естен мәңгі қалған жоқ.
Жол пішемін,
Сол үшеуін,
Риза етсем арман жоқ.
Ұшсам қанат талмайды,
Туған жер естен қалмайды.

1993.

АҚҚУДЫҢ КӨГІЛДІРІ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Мен көрдім сыңар аққу көгілдірін,
Өзгертті құс — періште өмір нұрын.
Ару құс ғашық назын әуелетсе,
Балауса жас күнімдей төгілді үнім.

Қайырмасы:

Қалқиды аққу көгілдір,
Жүрегім — толқын, өмір — гүл.
Жастық шак қайта оралған,
Не деген ғажап өмір бұл.

Ұлытау жайбарақат көре бермей,
Тербеледі Би-Фатима жебегендей.
Жас аққу жақын келіп құшақтасты,
Сүйістік Қыз-Жібек пен Төлегендей.

Қайырмасы.

Жайнады бір көруді несіп етіп,
Ойнады құс қамысты кешіп өтіп.
Салды ғой салтанатты саңқылына,
Білген соң кім тұрғанын есі кетіп.

Қайырмасы.

Жас аққу елестейді өзің болып,
Сенемін, сенбеймін де көзім көріп.
Талай жыл қайда жүрдің ақ періштем,
Дей бердім сәлемдескен сөзін бөліп.

Қайырмасы.

1993.

ҚҰДАША НЕШЕ ЖЫЛДЫҚ БОЛАДЫ ЕКЕН?

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Той келді ауылымды шарықтатқан,
Күн туды бал шарбатты қанып татқан.
Жас отау шаңырағы берік болсын,
Қазақтың бір түндігін анықтатқан.

Құдағи, құдашалар қонақ екен,
Бәрін де құшағыма орап өтем.
Құданы мың жылдық — деп ел атаса,
Құдаша неше жылдық болады екен?!

Ән салсам құдағиды ғандандырып,
Елінде жүрсін бізді арман қылып.
От құшақ, ұшқыр бидің қызуымен,
Бастарын жіберейік айналдырып.

Аймақты ақ дидадың нұрландырып,
Құдаша, кейпің ғажап тұрған күліп.
Мың алғыс айта берем, арнай берем,
Қоймаса құдай сені бұлдандырып.

ОСЫНАУ ӘНГЕ САЛҒАЙСЫҢ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Жол түспей бізге жалғанда,
Жан-жаққа кеттік арманда.
Осынау әнге салғайсың,
Есіңе мені алғанда.

Елестеп көрсең алданба,
Кездесу күтіп қамданба.
Осынау әнге салғайсың,
Жадына жалғыз қалғанда.

Өртеніп лаулап жанғанда,
Сарғайып дерттен талғанда.
Осынау әнге салғайсың,
Көзіңнен маржан тамғанда.

Барамыз ұзап әр маңға,
Тағдырға қатал таңданба.
Осынау әнге салғайсың,
Сағыныш жүрек жарғанда.

1990.

АҚАН СЕРІ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Ұқсаған тұлпарға да, сұңқарға да,
Болғаны қандай жақсы атаң дана.
«Бір сырлы сегіз қырлы» бар қазақта,
Атасы серіліктің Ақан ғана.

Сұлу саз, асыл жырдың аққан селі,
Кемеңгер әншіліктің ақтангері.
Саятшы, бапкер, ұстаз, ел ағасы,
Жан досы Құлагердің Ақан Сері.

Жын емес, пері де емен тақсыр күлген,
Тозған ел дүлдүлі еді бапсыз жүрген.
Жасқантқан Жәңгір ханды Исатайдай,
Сарыарқа патшасы еді тақсыз жүрген.

Аспанда шарыктаса «Қара торғай»,
Сырымбет сырласады дара толғай.
Дүниеден Құларгермен Ақан өтіп,
Қызыққа қалды біздің дала толмай.

ЕРКЕ СЕРІ

Әні Мыңжасар Маңғытаевтікі

Алматыда асыл ағам бар менін,
Қарандаршы құштарлықтың пәрменін.
Алты алашты күнге бөлеп бір өзі,
Тербетеді тасқындатып әп селін.

Қайырмасы:

Әні шындық,
Әрі сиқыр, әрі аңыз.
Әннен шуақ,
Күйден шуақ,
Күйден жұмақ табамыз.
Бірнеше жүз
Қыз-бозбала қасында:

Ағамызды ерке Сері санаңыз.

Ол кім десең осынау саңлақ нұрлы абыз,
«Отырар сазын» қайта, қайта тыңдаңыз.

Жаны дүлдүл қажу білмес тарланым,
Дархан тірлік күймен айтқыш бар мәнін.
Көкірекке сұлу сазы нұр құйса,
Тыңдаған жан аялайды арманын.

Қайырмасы.

Әнін шырқап, аққу, қазы даланың,
Көркейтеді саржайлауың сананы.
Бүкіл елді бір ырғақпен билеткен,
Қандай қызық еркелігі дананың.

Қайырмасы.

АҚҚУЫМ ОРАЛДЫҢ БА АЙДЫНЫҢА

Әні Кенжебек Күмісбековтікі

Бар еді тату күндер аққуды өпкен,
Барады баурап үні «Гаккулеткен».
Сарыарқа сырнайлатқан сәні келді,
Жыл құсы жылы жақтан аққу жеткен.

Қайырмасы:

Аққу, каздар санқылдайды,
Көлде құстар ән тыңдайды
«Гаккулеткен»

Осы екен ғой
біздің көлге аққу жеткен.

Ғаламат көзге алыстан көрінгенін,
Айдынның жан саяхат төріндемін.
Махаббат қуанышқа шомылғанда,
Көрдін бе ән нәсері төгілгенін.

Қайырмасы.

Табиғат дәру екен қайғылыға,
Сыр айтам сен келер — деп ай нұрына.
Аңсатқан ауыр күнде ұмыт болып,
Аққуым оралдың ба айдыныңа.

Қайырмасы.

Қуансам бақытыма тап болардай,
Толғандым ару құсқа ат қоя алмай.
Ей, қалқа! Таң мезгілде сырласайық,
Толқынға тербетіліп, жатшы оянбай.

Қайырмасы.

ҚҰС БАЗАРЫ ҚОРҒАЛЖЫҢ

Әні Кенжебек Күмісбековтікі

Қазақтың құс базары Қорғалжында,
Күн сүйген күміс көлдер толған нұрға.
Аққудың аққу сүйіп омырауын,
Таратты қоңырауын орман-нуға.

Қайырмасы:

Құс базары құлпырған,
Толқып жатыр ынтық ән.
Келші, қалқа, бермен кел,
Сүйісіп жатыр көлмен көл.
Жарқ еткенін жанарың,
Бір көргім кеп барамын.

Сайраған шымқай ғашық үнін терем,
Сағынған бала күнді сырым терең.
Құс әні, көл, жағасы қызық еді-ау,
Бетінен мың сүйгенім білінбеген.

Қайырмасы.

Аққулар көз қияғын ұзатпастан,
Айтады біздер жайлы ұзақ дастан.
Есіме түсіп кетті албырт кезім,
Құстарға қарай, қарай құшақтасқан.

Қайырмасы.

Саумал көл мөлдіріне тұнып тұрған,
Қоныр қаз қонар ма екен қызықтырған.
Аңсадым жаным құштар сол мезетті,
Өмірдің мұң мен зарын ұмыттырған.

Қайырмасы.

1993.

АСҚАҚТАСЫН АСЫЛ ӘН

Әні Кенжебек Күмісбековтікі

Жеке дара көрінгендей шын тұлпар,
Бұлт төсінде жарқ еткендей бір сұңқар.
Ақ дидарын көз алдымда елестеп,
Әнім келді қуанғанда бір шырқар.

Қайырмасы.

Сыбырласар, сырласар,
Бір көргенде мың жасар.
Асқақтасын асыл ән,
Жаным менің ғашық ән,
Сағынғанда бір басар.

Терісқақпай шертіп, қағып үн жасан,
Кел, домбыра! Кезек жетті сырласар.
Аққулардай айдын көлді толқытқан,
Әнім келді жан құшағын бірге ашар.

Кел, ломбыра! Тық-тық басып шапшанда,
Не бітеді сенсіз уақыт шашқанда?
Бірге оралып келер ме екен құстармен,
Ғашық әні естіледі аспанда.

Қайырмасы.

1974.

ДҮЛДҮЛДЕРДІҢ БІРЛІГІ

Әні Кенжебек Күмісбековтікі

Отты жыры дүлдүлдерден нәр алған,
Мұң мен зары кетпес ойлы санаңнан,
Ақан Сері, Құлагермен қазақта,
Бір ақын бар жаны бірге жаралған.

Қайырмасы:

Ол — ардақты Ілияс,
Ол — Ақанның үні жас.
Құлагер — достық шырағы,
Құлагер — бірлік пырағы.
Дүлдүлдердің бір болады-ау қашанда,
Туған елдің жүрегінде тұрағы.

Бәйге өрінде октай зулап аққанда,
Қылаң емес баран оза тартқанда,
Бір ақын бар еске түсер бейнесі,
Жас Құлагер **сәт ЖҮЛДЫЗЫН ЖАҚҚАНДА.**

Қайырмасы.

Жазатайым жығылса бір сәйгүлік,
Күн күрсініп, толғанады Ай біліп.

Қай сайыста іздесең де пірінді,
Бір ақынды есіңе тез ал жігіт.

Қайырмасы.

КӨКШЕТАУ ДАРХАН, ДУМАН ЖЕР

Әні Кенжебек Күмісбековтікі

Тау жетпес Көкшетауға жер бетінде,
Сөз жетпес теңеу болар келбетіне.
Саясы сексен көлдің жаралыпты,
Жүректің жұқа жерін емдетуге.

Қайырмасы:

Даналар елі,
Құлагер өрі,
Абылай алаң құрған жер.
Көгілдір көркем,
«Гаккулі» өлкем,
Көкшетау дархан, думан жер.

Көк мұнар көсем таулар кербез, асқақ,
Ту тіккен бар қазаққа ұран тастап.
Оқжетпес, Сырымбеттер туған екен,
Өтуге сұлулықтың көшін бастап.

Қайырмасы.

Қазақтың тарихы бар әр тасында,
Жаңғырды Ақан әні жартасында.
Жалындай Құлагердің желкілдейді,
Көшкен бұлт көкшіл таулар алқасында.

Қайырмасы.

1992.

САҒЫНЫШ САЗЫ

Әні Кенжебек Күмісбековтікі

Ән салма, қалкам,
Ауылды ансап мен барда.
Онсыз да болам,
Өзімнен өзім делдал да.
Азғана күндер,
Аңсамай жүрген болайын.
Онан да менің
Көңілімді сәулем сен де алда.

Көре алмай қалдым,
Биылғы жылдың көктемін.
Аққуға аққу
Махаббат нұрын төккенім.
Ақ құба қыздың
Ақ маралдай керіліп,
Сағынып кеттім
Жанары жайнап өткенім.

Жусанның пісін,
Сағындық шыққан бұрқырап.
Құлыншақ әні
Жайлауда қалды-ау шұрқырап.
Құштарлы жерден
Қияға қалай ұштым деп,
Жүректің шетін
Өкініш кетті-ау жұлқылап.

Көкседі жаным
Сандуғаш салған көп үнді.
Сағынған сәтте
Көп үннен сәуле төгілді.

Оралып көзге
Анамның асыл бейнесі,
Жұқарған жүзі,
Жүректі тербеп көрінді.

КЕЗДЕСУ МЕН ҚОШТАСУ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Қуансақ та есен деген хабардан,
Кездесуде, жүздесуде бар арман.
Тірліктегі тату-тәтті күндерің,
Кездесу мен қоштасудан жаралған.

Кездескенде қуанамыз бәріміз,
Қоштасарда қиналады жанымыз.
Кездесу мен қоштасудың арасын,
Жалғастырып жатады екен сағыныш.

Кездесуден қоштасулар қалмайды,
Кезектесіп ғұмырыңды жалғайды.
Кездесуді аңсамаған адамдар,
Бірін-бірі өмір бақи алдайды.

1970.

ҒАЖАЙЫП СӨЗ «АЙНАЛАЙЫН»

Г. Анчабадзе

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Грузин досым қазақша сөз сұрады,
Қимастықтың, сыйластықтың ұраны.
Еркелі сөз — естіген жан елжіреп,
Құштар жүрек болар мәңгі тұрағы.
«Айналайын» — деген сөз бар дедім мен,
Айналады шын жүрекпен берілген.
Шын айналсақ, шыр айналып кетеміз,
Көз жұмғанша айнымастай сеніммен.

Қайырмасы:

Ғажайып сөз дайма-дайын,
«Айналайын», «айналайын».
Ғажайып сөз қайталайын,
«Айналайын», «айналайын».

«Айналайын» — дейді қазақ бауырын,
Айналады достың адал тәуірін.
Алыс жолдан аңсап-сусап келгенде,
«Айналайын» — дейді туған ауылын.
Қара көзді айналғанда сүйсініп,
Зекет болып кетер бүкіл тіршілік.
Қанаттанар, қайғы-дерттен арылар,
Рахаттанар түн ішінде күн шығып.

Қайырмасы.

«Генецвале» табылған сөз, жаттармыз,
— деді досым — әнге қосып баптармыз.

Бүкіл әлем сөйлегенде бір тілде,
«Айналайын» — деген сөзді сақтармыз.—
Махаббаттын жалауындай шырғалаң,
Шырайлы сөз адам жанын нұрлаған.
Жаралыпты жер, күн, барлық жұлдыздар,
Бірін-бірі «айналу» бұл ғалам.

Қайырмасы.

1983.

ТАШКЕНТ ЛИРИКАСЫ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Қараңдаршы, Ташкенттің келбетіне,
Жұлдыз қонған сияқты жер бетіне,
Дос құшағы бөледі қуанышқа,
Сұлу гүлзар, сүмбіл — су тербетіле.

Егіз елдің ежелгі бас қаласы,
Көне тарих әйгілі тас қаласы.
Жаңа өмірдің бақытты жас қаласы,
Азияның аруы Ташкент сұлу,
Ақ мақта,
Хан Атластың астанасы.

Ғимараттар қол созған аспанына,
Сүйсіндірсе тік шырқау асқағына.
Сұмдық сұлу Ташкенттің қара көзі,
Шақырады қыз тосқан жас шағыма.

Оюлары-ай, сым саусақ үзгіштеген,
Бояулары-ай, таң сәуле сүзгіштеген.

Ән тамады, хан атлас жарқылынан,
Өрнектерін өзбекше тізгіштеген.

Дәулетке сай сәулетке қарап өтем,
Мүсіндері мүлтіксіз ғажап екен.
Ташкент қайта туыпты, Ташкент сұлу,
Көкірегімде қуаныш алабөтен.

1980.

БАЛҚАНДАҒЫ САҒЫНЫШ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Араладым талай жер шартарабын,
Орындадым ортаймас жан талабын.
Өздеріне ешбір жер жетпейді екен,
Ұлытауым, Көкшетау, Қарқаралым.

Балқан барып байлығын байқағаным,
Сұлулығы таңдантса сай-саланың.
Жетпей тұрған бір жерін іздегенде,
Аттарыңды ардақтап қайталадым.

Еділ, Жайық елестеп кезектеген,
Аққулары алдымнан тез өтпеген.
Тентек жүрек қинайды
Жас баладай,
— Тез кетейік елге,— деп безектеген.

1979.

ТУҒАН ЕЛ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Туған ел, асыл бейнең көз алдымда,
Көрмесем сағынышқа төзе алдым ба.
Арманым тіршілікте болмас еді,
Ақтасам парызымды өз алдыңда.

Қайырмасы:

Жүрсен де қайда,
Жүз ойлап табынбайтын.
Туған елін,
Жүрек жоқ сағынбайтын.

Ғажайып туған елдің жаңа таны,
Лүпілін жүрегімнің санатады.
Самал жел сипап өтсе елестейді,
Анамның аялаған алақаны.

Қайырмасы.

Ұмсынсам көлде аққудың аппағына,
Құлшынсам өрде киік шапшаңына.
Мың мәрте алғыс айтам осынау жерде,
Адал жар, асыл достар тапқаным.

Қайырмасы.

Тың өлке, ғарыш жолы Қазақстан,
Өзіңмен жаным бірге жаралыстан.
Шалғайда шарықтасам аумайды екем,
Аңсаған өз ұясын бала құстан.

Қайырмасы.

Туған ел жетсе құлағыңа,
Ұқсар ем саркылмайтын бұлағыңа.
Алатау аясы мен Сексенкөлді,
Жер көктің қымай кетем жұмағына.

1976.

АҚЫННЫҢ ДОМБЫРАСЫ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Қалыпты жүдеп жетімек,
Сауықшыл досы акынның.
Тұр скен көңілі шетінен,
Азасы батып жақынның.

Айырды тағдыр егізді,
Сезеді жүйрік санасы.
Осы екен ғой дегізді,
Жер мен көктің арасы.

Құлшынысқа сақтаған,
Жоқ бүгін дүлдүл серігі.
Тым-тырыс бұлбұл желігі.
Күй оралмас баптаған,

Жаудырайды пернелер,
Парлаған көздің жасындай.
Төгіліп түсер термелер,
Түйілді сайдың тасындай.

Келмейді қайта келмейді,
Жаңғырған үні жалғанбай.

Бермейді дыбыс бермейді,
Үзіліп шегі қалғандай.

1977.

«АЛТЫН ҚҰМДАҒЫ» ТЕБІРЕНІС

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Ойлы кейпін қарашы жазғы орманның,
Тап осылай тебіренер наз қонған күн.
Дауыл күгі теңіздей толқып, толқып,
Білдім сәулем, бір толқу аз болғанын.

Ән жеткізер шақырсаң келмесіне,
Сендіреді мың ойлап сенбесіне.
«Алтын құмда» алаңсыз аунап жүрсем,
Іңкар қызы «Аққұмның» келді есіме.

Толқып жатқан толқындар баяғыдан,
Аумайды екен ақ бөкен саяғынан.
Ала құлан сияқты ала толқын,
Ала бұлттың ніскейді тамағынан.

Соның бәрін көргенде біріндетіп,
Ән оралды денемді дірілдетіп. ✓
Мен де жаудым жаңбырдай таңда тынған,
Түні бойы шатырды дүрілдетіп.

ТУҒАН ЖЕР

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Араладым талай жер шартарабын,
Орындалды ортаймас жан талабын.
Өздеріннен артық жер жаралмапты,
Алатауым, Көкшетау, Қарқаралым.

Балқан барып байлығын байқағаным,
Сұлулығы таңдантса сай саланың.
Жетпей тұрған бір жерін іздегенде,
Аттарыңды ардақтап қайталадым.

Келбеттерің елестеп сағыныштан,
Мезеттерде жер беті сабылысқан.
Таңғажайып тәтті сәт болады екен,
Тентек жүрек ауылға алып ұшқан.

БОЛГАРИЯ ТҮНДЕРІ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Естілгенде құрбылардың күлгені,
Екі аяқты бір баспаймын ілгері.
Сарыарқаның самал желін жұтқандай,
Саяң жақсы Болгария түндері.

Елден келіп іздегендей бір мені,
Желге оралды бала-ғашық үндері.
Алматыда жұлдыз санап жүргендей,
Сұлу екен Болгария түндері.

Қара теңіз толқып құлақ түргені,
Ән төгілді көкірегім гүлдеді.
Ең алғашқы кездесудің кешіндей,
Қандай ғажап Болгария түндері.

ДОС ТІЛЕГІ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Ақ бидайдың алтын дәніндей,
Аңсаған дос асыл әніндей.
Алатаудай асқар тілекпен,
Досың келді ашық жүрекпен.
Болгария торғын белдері,
Ауылымдайсың туған жердегі.
Самға, самға! Достар, достар!

Махаббатқа жайлау құрғандай,
Мәңгі көктем жайнап тұрғандай.
Масайратып құмар қандыар,
Жер екенсің жігер жандыар.
Болгария толқын таулары,
Қырым, Көкше көзден аунады.
Самға, самға! Достар, достар!

Шет ел дейтін қандай кемі бар?!
Әкем өткен майдан төрі бар.
Ескерткішке толқып қарадым,
Есімдерін елтіп санадым.
Болгария — жасыл бұйраттар,
Мұнаралар мәңгі сыйлатқан.
Самға, самға! Достар, достар!

Сайрандасып шалқып қайтамыз,
Бар арманды сарқып айтамыз.
Ортақ тілек бізді баскарды,
Бұлт баспасын бейбіт аспанды.
Болгария — Қара теңізін,
Біздің ел де сенің егізің.
Самға, самға! Достар, достар!

ЖӘЙРЕМ ӘНІ

Әні Ескендір Хасанғалиевтікі

Қайда жүрсің
Қиял болған сәулем?
Сенсіз қызық
болмас жастық дәурен.
Туған елде,
Сұлу жер мен сүйген,
Оның аты, оның аты Жәйрем.

Жалт қараса
Желген киік саймен,
Жарық жұлдыз
Телміреді Аймен.
Сарыарқада
Кен копарған бір жер бар
Оның аты, оның аты — Жәйрем.

Асыл еркем
Бәрі сенің әурен.
Бар сырымды
Білші осы әннен.
Бір өзіне
іңкар болған жігіт бар,
Жүрген жері, жүрген жері — Жәйрем.

Құшақ жайған
Шалқар дала таумен,
Көркейді
біздер екенен баумен.
Махаббаттын
жұмағындай қала бар,
Оның аты, оның аты — Жәйрем.

1980.

ДҮНИЕДЕ МЕН СҮЙЕТІН БІР АДАМ БАР

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Достарым не болғанын сұрамаңдар,
Шалқысам, шарықтасам сынамаңдар.
Жүрегім еріп кетті,
Ерік кетті,
Дүниеде мен сүйетін бір адам бар!

Достарым аты, жөнін сұрамаңдар,
Кеудемді кернеп жүрген бір-ақ ән бар.
Жүрегім балқып кетті,
Шалқып кетті,
Дүниеде мені сүйген бір адам бар!

Достарым, сынамаңдар, сұрамаңдар,
Күтеді екеумізді гүл алаңдар.
Сөзімнің жалғаны жоқ,
Арманым жоқ,
Дүниеде мен сүйетін бір адам бар!

1954 жыл.

ҚАЙДАСЫҢ, ҚАЙРАН, АЛҒАШҚЫ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Ауылдың шетін аралап,
Көктемім, күзім жалғасты.
Жастық шақ берген аманат,
Қайдасың, қайран, алғашқы.

Балдырған сезім ұялшақ,
Бетінде жалын жандырған;
Қайда екен сол бір құмар шақ,
Есімнен лебің тандырған.

Шырайлы жүзің жаққан нұр,
Қыз — киял інкар балапан;
Қызуын әлі сақтап жүр,
Мойныңа тиген алақан.

Жүгіре басқан келді еске,
Көлеңке күміс айдында.
Аялап сүйдің сол кеште,
Құлшынып құшақ жайдын да.

Қиыла қарап қығаш қас,
Күткендей сәтті жол тілеп.
Құлыншақ білек, қолаң шаш,
Өтеді көзден желбіреп.

Сағыныш бойға әл берген,
Салады еске салмасты.
Талмаурап тәтті таң көрген,
Қайдасың, қайран, алғашқы.

1990.

АБАЙ ӘНІН ҚЫЗ АЙТТЫ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Таң, ғажайып мөлдір, таза көктемде,
Келуші едік көк көрпелі бөктерге.
Сонда ақтарды ақ тілегін, жас жүрек,
Ақ тамақтан сүйгім келіп кеткенде.

Қайырмасы:

Көп шыдауға қалжырап,
Сүйгім келсе қазір-ақ,
Абай әнін қыз айтты,
Сабыр қыл — деп азырақ.

Сүйдім беттен у-лы шарбат тарады,
Қара көзден мөлдір моншақ тамады.
Қуаныштың жарқ еткенін көргенде,
Құшақтағым келіп әуре салады.

Қайырмасы:

Көп шыдауға қалжырап,
Құшақтар ем қазір-ақ,
Абай әнін қыз айтты,
Сабыр қыл — деп азырақ.

Болды аймаққа хикаямыз жария,
Қос жағаны қайда қосар дария.
Қолқа салып қара көзге жалындым,
Көп кешікпей құрайық — деп жанұя.

Қайырмасы:

Көп шыдауға қалжырап,
Қосылар ем қазір-ақ.

Абай әнін қыз айтты,
Сабыр қыл — деп азырақ.

1994.

АРАЛ КЕУІП БАРАДЫ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Қара көзі жер көкті біріктіріп,
Жүруші еді қамысқа киік кіріп.
Көлде ойнайтын пән жайын, ақ сазандар,
Кетті көзге сағыныш үйістіріп.

Қайырмасы:

Арал кеуіп барады! Арал кеуіп!
Марал кеміп барады, марал кеміп!
Болашақтан ұят қой беу жарандар,
Кетті — дейді-ау бұл жерге адам келіп.

Құрып кетті талай жыл еткен талап,
Қиындыққа кездестік текше қабат.
Тенізді іздеп өзендер шұрқыраса,
Арал жатыр әлсіреп көкке қарап.

Қайырмасы.

Құм ойнады. Өзгерді түріміз де,
Үздік-создық шығады үніміз де.
Арал құрғап барады беу замандас!
Бір амалын жасайық тірімізде.

Қайырмасы.

Москва, 1983.

АДАМДАР АҚҚУЛАРДЫ АТПАНДАРШЫ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Аққу құс айдын көлді паналайды,
Қарайды бермен қарай, қарамайды.
Көлді емес, қамысты емес, құрақты емес,
Ол менің жүрегімді аралайды.

Құс қайда аққуға тең келетін,
Кезім көп әніне жан тебіренетін.
Адамдар аққуларды атпандаршы,
Көрмейік ару құсты көлде жетім.

Мамық төс, ақ тамағы бұлақтайды,
Манайды көзбен шолып тіл қатпайды.
Адамдар аққуларды атпандаршы,
Патшасын сұлулықтың кім сақтайды.

Аңсаймын, асыл құсқа асығамын,
Орнайды онсыз жерде басыма мұң.
Адамдар аққуларды атпандаршы,
Жеткізсін мәңгілікке ғашық әнін.

1975.

САЛШЫ, ҚАЛҚАМ, ТАТЬЯНАНЫҢ ӘНІНЕ

«Махаббаттың құлы жас пен кәрі де».
А. Пушкин.

Әні Әсет Бейсеуовтікі

«Махаббаттың құлы жас пен кәрі де»,
Сұлулыққа сұқтанады бәрі де.

Сан жылдарғы сағынышым азайсын,
Салшы, қалқам, Татьянаның әніне.

Айтылмаған арыз, назым бар саған,
Бір сұлуды еске салдың аңсаған.
Салшы, қалқам, Татьянаның әніне,
Дертті жүрек демін алсын шаршаған.

Қайталашы әсем толқын ырғағын,
Бір қозғалсын көңілдегі сыр қалың.
Ай қабағың аумайды екен сол қыздан,
Келіп отыр қайта, қайта тыңдағым.

Мен жолаушы сансыз керуен мұң артқан,
Сен өткіздің асу бермес құзарттан.
Салшы, қалқам, жаным құштар әуенге,
Бір көрінсін ақ дидары құмартқан.

Қарақаттай мөлдір көзің саналы,
Қарашығың жанымды өртеп барады.
Салшы, қалқам, қайта, қайта сол әнге,
Қанат жайсын махаббаттың хабары.

1993.

МАҒЖАН НАЗЫ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Кер заман, салдың талай амалыңа,
Жаза алмай жүрміз ескі жараны да.
Баладай отпен ойнап, шоққа күйген,
Түсірем — дейсің тағдыр табанына.

Қазағым, көне берме осындайға,
Момындық ұрындырар тосын жайға.
Тірі жан қанша берік болса дағы,
Жазықсыз ит қорлықтан шошынбай ма?

Аруақты көтеріңдер төбе, төрге,
Ағыбай бата берер өжет ерге.
Хан — десек күндей айқын Абылайды ал,
Науанды Кенекемнен бөле көрме.

Кейде өмір келтірмесе тілдесуге,
Төгіліп, шашылды ғой нұр төсімдер.
Түбі бір, Түркі тектес, Тұран елін,
«Мін болды-ау» шақырғаным бірлесуге.

1992.

КӨКАРШЫН — ҚАЗЫҒҰРТТЫҢ ЕЛТАҢБАСЫ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Көкаршын құстың асыл серкесі едің,
Сен бердің жерге тірлік, елге сенім.
Топан су қаптағанда барлау салған,
Қолында Нұх пайғамбар еркесі едің.

Елге саян Қазығұртта кеме қалған,
Пайғамбар сен айтпасаң неге барған.
Көкаршын қазағымның алғысын ал,
Құтқарып топан судан жебеді алаам.

Көрінген су бетінде жалғыз арша,
Шіркін-ай, белгі берді саған қанша.
Көкаршын Қазығұртқа Елтаңба бол,
Тіршілік енді қайта жаралғанша.

1992.

ҚАСКЕЛЕНДЕ ҚҰДАША

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Келемін құданы іздеп Қаскелеңге,
Басамын жаным құштар жақсы өлеңге.
Қыз, қыркын көлде құстай қаулап жатыр,
Қуандым бас құдашам жас — дегенге.

Қайырмасы:

Қаскелеңде құдашам,
Мен шыдармын сынасан.
Көп ішкізсең қақпалап,
Мас қылмайды ақ шарап.
Жыға алмайсың аспенен,
Жал, жаялы баспенен.
Мені жықсаң, жығарсың,
Серпіп қалған қаспенен.

Келемін көп қарайлап Қаскелеңге,
Қорықпаймын құдаларым сақ — дегенге.
Той болса алтын, күміс аптасады,
Тұрса да мың тексеріс қақ төбенде.

Қайырмасы.

Құдаша, тамашаға сенесің бе?
Қаскелең — десе тұрсың сен есімде.
Ақ желкен аясында кездесерміз,
Құдалық — деген дария кемесінде.

Қайырмасы.

1992.

ОРАЛШЫ, АҚҚУЛАР — АРУЛАР

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Қайдасың, қайдасың,
Былырғы сырнайлы саңқылдар?!
Санкылда сәулем-ау,
Құштарлық маздатқан шалқу бар.
Көк майса жұпары аңқиды,
Жер-көкте толқу бар, балқу бар,
«Гаккушіл», аққушыл тосады ауылдар,
Оралшы, аққулар — арулар.

Үніне үздіксем
Көкірек көксеген дәру бар.
Келіндер, келіндер,
Шаттансын достарың зәру зар.
Жер-ана гүл шашты өңірге,
Көңілде арманшыл ағын бар.
Үмітін үзбейді сағынған ауылдар,
Оралшы, аққулар — арулар.

Көркіне құмартсам
Көскөлдін жағасын тамсантаң.
Ғашыққа жан пида
Сезімтал мінезің аңсатқан.
Біздің ел аққуды атпайды,
Атқанын табиғат қақсатқан.
Қарсы алар айдын көл, құт мекен ауылдар,
Оралшы, аққулар — арулар.

1980.

АҢСАДЫМ

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Ақ марал едің пәк жаның,
Кездеспей көптен шаршадым.
Өзіндей аппақ гүл көрдім,
Лапылдап тұрған ақ жалын...
Аңсадым.

Түбінде жалғыз аршаның,
Сайрады құстар таң сарын.
Ақ тоты ғажап үзілтті,
Тебірентіп бүкіл жер шарын...
Аңсадым.

Көбейтіп көлдің мұң-зарын,
Іздей ме аққу жан-жарын?
Еріксіз бірге қосылып,
Аққуға ауды аңсарым...
Аңсадым.

Шыдармын — дейсін қанша күн,
Үздікті жүрек хал шағын.
Сұраймын сені келсе кім...
Арнаймын сәлем барса кім...
Аңсадым.

1992.

БІР ТАМАША ӘН ҮШІН

Әні Әсет Бейсеуовтікі

Арманым қырдан қашқан киік екен,
Махаббат тақ пен төрден биік екен.
Ай, аспан алты айналып кетседағы,
Мен сені өмір, бақи сүйіп өтем.

Қайырмасы:

Көрдім ғажап көркінді,
Жан, жүрегім серпілді.
Жойдың ескі дертімді,
Бердім соның бәрі үшін,
Бір тамаша ән үшін
Бесті асаудай еркімді.

Тірі жан сұлулыққа таң қалады,
Таң қалса із тастайды жан талабы.
Хан да өтер, хазірет те өтер, біз де өтерміз,
Ұрпаққа сәлем айтып ән қалады.

Қайырмасы:

Әніне көкей кескен қана бердім,
Жұмағын бұл жалғанның жаңа көрдім.
Дозаққа тірі тастап жіберсе де,
Келіп тұр тап қасында қала бергім.

Қайырмасы:

Наз қоңыр, нұрлы шуақ әнін қандай,
Жүруші ем бал, шарбатқа шөлім қанбай.
Жанымды бота көзің баурап кетті,
Есімнен біржола жаңылғандай.

1994.

ЖЕЗКИІК

Әні Жақсыкелді Сейіловтікі

Жез қанат күміс бауыр киік көрдім,
Дәруі сол ма дерсін күйін шердің.
Жез марал жүреді екен арасында,
Қаптаған Бетпақтағы киіктердің.

Жезкиік, біздің жаққа қалай келдің,
Жолымды тіке кесіп жанай бердің.
Адамның көздеріндей екі көзің,
Япырмай, дәтім шыдап қалай көрдім.

Дәл саған
Құрмап еді торды ешкім.
Ғайыптан душар болдың
Сырды кештің.
Жан едім мен де сертшіл далада өскен,
Сен-дағы жалтырмадың жолды кестің.

Асықпа,
Көрейінші жөндеп қана, -
Кетпесін жана тиген меңдеп жара.
Ет кесіп өз етімнен берсемдағы,
Жөніңе жіберейін емдеп қана.

— Дедім де
Қоя бердім ұстамадым.
Қасымда қал — демедім
Қыстамадым.

Тілеймін суық жақтан есен қайтып,
Жылы құм мекенінде қыстағанын.
Тұс тербеп

Жаздың мәлдір, қысқа таңын,
Тұзақтап Жезкикті ұстатамын.
Баяғы қызыл ішік киген қызға,
Жез камзол сол киікті ұқсатамын.

Құмарым қайта көріп қанар ма екен,
Әл бітіп салқын жүрек жанар ма екен.
Болмаса суық қолды бір сұр мерген,
Дәл көздеп киікті атып алар ма екен.

Сұлуды адам жаны қимайды екен,
Беймезгіл еске түсіп қимайды екен.
Жезкиік сені апсаған кездерімде,
Бір өзім кең далама сыймай кетем.

Бір өзім Сарыарқама сыймай кетем,
Бір өзім кең дүниеге сыймай кетем.

1970.

БҮКІЛ ДҮНИЕ

Әні Илья Жақановтікі

Айды көрсем қабағына ұқсайды,
Ақша бұлттар тамағына ұқсайды.
Күнді көрсем күлімдеген көзіндей,
Бүкіл дүние қызықтырар өзіндей.

Жолға шықсам жол ұзарып кетеді,
Сағындырған бейнең іздеп жетеді.
Сол бір кезде толқын жырлар тұнады,

Бүкіл дүние өзің болып тұрады.

Содан шатты менің қызық өмірім,
Содан болар менің шалқар көңілім.
Қызық екен адамдардың қиялы,
Бүкіл дүние жүрегіме сияды.

1970.

БІР АУЫЗ СӨЗ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Бір ауыз сөз қасіретті тияды,
Бір ауыз сөз айықпас дерт жияды.
Бір ауыз сөз әлемге әйгі еткізсе,
Бір ауыз сөз жаманатқа қияды.

Бір ауыз сөз мұхиттарды жалғайды,
Бір ауыз сөз ұран болып самғайды.
Бір ауыз сөз ұшса бақыт құсы боп,
Бір ауыз сөз арсыз жандай алдайды.

Бір ауыз сөз таң шолпанын әперер,
Бір ауыз сөз анаңдай боп мәпелер.
Бір ауыз сөз ұл туды — деп куантса,
Бір ауыз сөз әке өлімін әкелер.

Бір ауыз сөз жан тетігін табады,
Бір ауыз сөз мың әуреке салады.
Қимас жандар көз жұмарда коштасып,
Бір-ақ ауыз сөз атйысып қалады.

1971.

ЖЫЛЫБҰЛАҚ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Жарқ етсе Жылыбұлақ жасыл бағы,
Көрінер көкшіл мұнар жасырғаны.
Қызылкөл Қаратаудың күміс мөрі,
Шашты Әзиз күмбезінің қасындағы.

Қайырмасы:

Жер көзі — Жылыбұлақ,
Баурады сырың ұнап.
Бал тамған қаусар кайда,
Дәл сенен тұнығырақ.
Таудан да асқаралы,
Құрметтің басқа мәні.
Туған ел — деген сезім,
Бұлақтан басталады.

Жүзіңнен Жылыбұлақ айналайын,
Ақшеңгел сыбырласқан сайда жайын.
Алпамыс ат суарған асыл бастау,
Гүлбаршын сиға тартқан айнадайын.

Қайырмасы.

Қаратау қандай ғажап құтты аспаны,
Ел мен жер көрдім сәтті жұптасқанын.
Сыңғырлап Жылыбұлақ сыбырлайды,
Едіге бабамызға күш қосқанын.

Қайырмасы.

1989.

ҰЛАРЫМ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Ұлар құс Ұлытаудағы,
Өзіңмен сәулем аумады.
Қабағын серпіп,
Қанатын желпіп,
Жанымды неге баурады.

Қайырмасы:

Қайдасың, қайда ұларым,
Тарқатшы көңіл мұнарын. .
Еркелеп келші,
Еліктеп ерші,
Жер, көкте жалғыз құмарым.

Айналам түрлі гүл екен,
Гүл терген жерді жыр етем.
Адасып қалған,
Арайлы арман,
Құс болып іздеп жүр ме екен.

Қайырмасы.

Көңілде көркем елеңге,
Көндігіп мен де келем бе...
Иланып едім,
Қиналып едім.
Махаббат жалған дегенге.

1973.

АҢСАУ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Шөлкірген далаға,
жаңбырлы бұлт болар ма ем.
Піскен кезде мол егін,
диқан болып орар ма ем.
Қайтқан құстар барады,
Еділдетіп Оралмен,
Елге жетіп қалар ма ем,
Ере кетіп солармен.

Сағынғанда көрінер,
терезеден ауыл жақ.
Ол да қызық білгенге,
ол да адамға тәуір шақ.
Самолеттер көктегі,
Ұшса бұлтты бауырлап,
Ішінде мен жоқ болып,
Бара жатыр ауырлап.

1979.

БІР ЖАЛҒЫЗ ЖАРЫМ БАР

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Қызығып жаттайтын
Сүйікті әнім бар.
Қызуы қайтпайтын
Жүректе жалын бар.
Ақ тілек, ақ ниет,

Айнымас арым бар.
Жолыма сәт тілеп
Отырған жаным бар,
Бір жалғыз жарым бар.

Қайырмасы.

Ақ кабақ, паң кербез,
Салтанат сәнім бар.
Тенеулер тең келмес
Маңдайда бағым бар
Бір жалғыз жарым бар.

Өзгеге өмірде
Болмастай жаным зар,
Нұр құйған көңілге,
Ақ сәуле таңым бар.
Ол жаңа өнімді
Сарғайтар сағым бар.
Ол барда төрімді
Жайнатар шағым бар.
Бір жалғыз жарым бар.

Қайырмасы.

1970.

ӨРІК ГҮЛ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Төгілсе тіршілікке көрік гүлден,
Гүлдер көп жер бетінде көріп білген.
Қарша гүл, барша гүлден ерте жетер,
Гүл аспас Алатауда өрік гүлден.

Қайырмасы:

А-а-а-ау,

Гүлдеді өрік тал,

Ақ гүлде көрік бар.

Ақ гүлде — ақ сезім,

Не деген жаксы еді.

Досым-ау, көріп қал, көріп қалшы!

Көктемнің келбетіне дара ғашық,
Өспейді өзге гүлмен араласып.
Өрік гүл ерте туған сәуір гүлі,
Алғашқы кездескендей бала ғашық.

Қайырмасы.

Кең аспан жұлдыз жаққан кезіндей боп,
Тұтанған жан жүректе сезімдей боп;
Өрік гүл ерте туған сәуір гүлі,
Қалқаға сүйдім — деген сөзіндей боп.

Қайырмасы.

1973.

ЕВНЕЙДІҢ БҰЛАҒЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Евней — аға ауылы,
Бағанаты — деген жер.
Айна бұлақ бауыры,
Ақ кайыңды белеңдер.
Орман, тоғай аралас,
Ой салғандай кемеңгер.

Ата, баба тұрағы,
Көп қайнардың тәуірін.
Евней — аға бұлағы,
Атап кетті ауылым.
Ақын, ұстаз ақтангер,
Ел сыйлайды бауырын.

Жұтып райхан самалды,
Жаны рахат табатын.
Баурап көрген адамды,
Жүрек отын жағатын.
Ғалым аға тебіреніп,
Кең жаятын қанатын.

Зәмзәм толқып жатқандай,
Ақ бұлақтар жарысқан.
Осы жерде ақ мандай,
Ағамызбен танысқан.
Осы жерде өр княл,
Қол сілтеген алыстан.

Сылдыр, сылдыр көп бұлақ,
Есілді аңсап ағады.
Жағасында тал, құрақ,
Евнейді іздеп барады.
Асыл аға бейнессін,
Жер, су еске алады.

Жердің гауһар көркемі,
Бағанаты киелі.
Евней туған өлкені,
Көрсен жаның сүйеді.
Бойға қуат, ойға сыр,
Нұр шапағат үйеді.

АТАМНЫҢ БЕРГЕН АҚЫЛЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Әркімнің жастай сүйер бар нақылы,
Мәтелі, әзіл-қалжың, қақпақылы.
Ескірмей, естен кетпей дәріс болып,
Атамның маған берген қалды ақылы.

Алтынды тағу оңай, қазу қиын,
Жараны салу оңай, жазу қиын.
Қолына билік тисе көңіл жықпа,
Кердендеп мықты екен деп қазір күйім.

Сеп тигіз қиналғанға шама жетпей,
Көппен бол әкімсініп дара кетпей.
Біреуге жәрдем етсең көзге түртпе,
Жөнге сал сүрінгенді мазақ етпей.

Кең жүрек, әдептіден жан аспайды,
Ақ ниет, адал көңіл адаспайды.
Мақтаншақ, өтірікші, ынсапсызды,
Жат түгіл жақыны да аластайды.

Жалқаудың жиналмайтын төсегі көп,
Жаманның таусылмайтын өсегі көп.
Жылмақай, жылпостарға жолай көрме,
Олардан кісі өтпейді кеселі көп.

Топтасып кеңсе ішінде жік құрады,
Асылды, ақымаққа жықтырады.
Пәлекет шенді жерге жеткеннен соң,
Өзіне бағынғанды бұқтырады.

«Жігітпен тер аямай өрмелеген,
Бірге бол ірге бұзып көрме!»— деген.
Есімде ұлағатты сөз асылы:
«Үш жүзге бір қазақты бөлме!»— деген.

ПАЙҒАМБАР БЕРГЕН АМАНАТ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Алла өмірін рухындай бағалап,
Пайғамбардай кім жеткізер саралап.
Арыстан-баб ақсақалға Мұхаммед,
Құрма берді жан тұмардай даралап.
Деді оған: «Қолдап тәңір жетегі,
Төрт ғасырлық уақыт ертең өтеді.
Жейхун, Сейхун алқабында табыс ет,
Бір жас бала сұрап құлдық етеді».

Жалғыз құрма үлкен сенім танытты,
Тінтсең таппас, тіл астына салыпты.
Мерзім жетіп Иассы шаһар төрінде,
Сол құрманы бала сұрап алыпты.
Сонда ақсақал деді — «Кейде алаштан,
Дән алсаң да алғыс айту жарасқан».
Деді бала — балын сордың құрманын,
Жөн болар ма қу тасына таласқан.

Жұтып қойдым, құрманы ойлап сөгілме,
Соқыр сызат түспесін пәк көңілге.
Пайғамбармен жалғастырған әулие,
Мағай ұстаз атанарсын өмірде.—
Дана туған өжет бала сөзі екен,
Рәсім солай рухты қалай тежетем.
Құлдық ұрып құрманы алған жас бала,
Қожа Ахмет Иассаудің өзі екен.

Әмір Темір орнатқанда кесене,
«Қажа Ахмет Иассауйге!»— десе де.
Күндіз салса түнде қирай беріпті,
Тас ғимарат тау болғандай көшеде.
Түнде келіп тарғыл бұқа тайрандап,
Кетеді екен кесенені ойрандап.
Әмір Темір кеңес құрды сол жерде,
Үлкендермен бар тәсілін ойланбақ.

«Әуел бастан Арыстан-бабқа түнесін,
Содан кейін маған келіп тілесін». —
— Деген сөзін Иассауйдің естіпті,
Жаттағандай құранның бір сүресін.
Аталы сөз, ел сақтаған ғұрыпты,
Сонда барып Әмір Темір ұғыпты.
Со заманнан әйгілі боп әлемге,
Арыстан-баб әулиелік құрыпты.

Байқандаршы аңыз болған құрманы,
Аманатта нұр шапағат бар мәні.
Қожа Ахмет Иассауйге жар болып,
Пайғамбардың сол ғой назар бұрғаны.
Бәрі де айқын бақи сөнбес елестің,
Маңызы көп ғибрат болар кеңестің.
Алла әмірі талабыңды қолдамай,
Алдырмайды тар кезеңі белестің.

1992.

СҮНДЕТ ТОЙЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Ұлдың тойын ардақтайтын кез келді,
Бастан кештік соның бәрін көз көрді.
Насыбайдың заты қалды өзгермей,
Ішің білсін аты ғана өзгерді.

Қайырмасы:

Жігітікке дайындық,
Зор міндетті қайырдық.
Кекіл киған секілді,
Артық жерін кетірді.
Тілегім сол ұсынған,
Жана туған мұсылман,
Жиын топқа бөліндік,
Көп жиналсын көрімдік.

Парыз өтеу ата-ананың арманы,
Сүндет тойы қилы, қилы бар мәні.
Жыламашы қысқарса да бір мысқал,
Жетеді екен, жетеді екен қалғаны.

Қайырмасы.

Құтты болсын тойларыңыз ата-ана,
Қосыламыз ел орнаған батаға.
Беу, балақай! Қуанышың көбейсін,
Тарттың бүгін нағыз қазақ атаңа.

1992.

БІЛЕК ҚОСАМ ЕЛ ҮШІН

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Шошыма, дастым, шошыма,
Құш қосармын қатар кеп.
Исатайдың қосына,
Ту тіккендей Махамбет.

Есерден даңғыл қақ жолда,
Кім бар бағыт сұраған?!
Ескі доспен жат болма,
Ірек жолда бұралаң.

Дарыны дархан жаралған,
Мұхтарға да Абайым.
Сонау алыс заманнан,
Төккен жоқ па арайын?!

Ақылдың кені тереңде,
Сен де терең сұрыпта.
Кенесары дегенде,
Ағыбайды ұмытпа.

Ақтығын айтсақ бағалап,
Неге өтейін танымай;
Төле бисіз Сабалақ,
Болар ма еді Абылай.

Көреген көңіл дәл ұғар,
Сөздің оң мен терісін.
Есті доспен ары бар,
Білек қосам ел үшін.

1991.

ҚАЗЫҒҰРТ — ҚАЗАҚ МЕККЕСІ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Топан су қаптағанда қалқып қалған тауым,
Қазығұрт киелі жер дарқан алқа, бауым.
Кемесі Нұх Пайғамбар куә Келес,
куә жарқабағың.

Айғақтар майдан — ғалам,
Ақбуран сайырандаған
Құс қанат далам.

Қайырмасы:

Қазығұрт тәңір бөпесі,
Таулардың дарқан көкесі.
Мейірбан, қарапайым,
Қазағымның қадір Меккесі.

Ақ ниет жеңеді екен жер, су, аспандарда,
Қазығұрт ендің солай шежіре, дастандарға.
Өзге тау шіренгенде төктің тілек
нұрлы ақшамдарда.

Әулие, арман — тауым,
Қазағым өркен бауын
Киелі қауым.

Қайырмасы.

Аймақта шер қозғаған қиял, мұн тербеген,
Қобызбен Қорқыт-Ата ғажап күй зерлеген.
Жалғады ақ батасын Асан Қайғы
азат күндерменен.

Тәуелсіз елді көрдік,
Қазығұрт тойла сергіп
Келді-ау теңдік.

Қайырмасы.

1992.

ЖЕР ҰРАНЫ — ҰЛЫТАУ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Киелі тау ел назарын телітті,
Сол күдірет жаудың күшін кемітті.
Бабаларым басын қосып үш жүздің,
Қиналғанда Ұлытауға келіпті.
Қара — Кеңгір, сары — кеңгір, көп кеңгір,
Көсем таудың етек, жеңі көктеңбіл.
Осынау жерде көрінеді ерекше,
Күн жарықтық жер бетіне төккен нұр.

Қайырмасы:

Ұларлы жер ұлағатты,
Өр тұлғасы сымбатты.
Бар қазаққа орда болған ақжолтай,
Жер табылмас Ұлытаудан қымбатты.

Көне заман көшін бастап көп үнді,
Кең төскейде Алаша хан көрінді.
Байтақ елге алаш сырын айғақтап,
Көк күмбездер бір көтерді көңілді.
Сандыбаймен, Кәдір, Шегір, Бабырды,
Еске салып тау қарайды сабырлы.
«Төрт босаға» — төрткүл дүние елестеп,
Бола түсті бүкіл аймақ қадырлы.

Қайырмасы.

Жөнге көшіп беу, ағайын, қолдаңыз,
Көш құрастық ел боларлық жолда біз.
Қарт Ұлытау кіндік төрі қазақтың,
Һәм табиғи, һәм тарихи ордамыз.
Мирас, мұра қалған арғы атадан,
Жаралыпты тау бірлікшіл батадан.
Ұлытауды жөн болады ардақтап,
Қазағымның жер ұраны атаған.

Қайырмасы.

1993.

ДӘРІГЕРГЕ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Аққу құстай махаббатын қорыған,
Сәт күтеміз дәрігердің жолынан.
Зәру, зәузат, бойға шәрбат тарайды,
Жылы, жұмсақ сипап өткен қолынан.

Дәрігерлер, дәрігерлер... дәрігер...
Жедел көмек, жан қорғаушы жәдігер.
Ақ халаттың арасынан жарқ етсең,
Аулақ жүрер ажал деген әбігер

Қан майданнан әкем жазған хаттардың,
Әр сөзінде «қарындас» боп жатталдың.
Ескі жара сыздатқанда солдаттың
Көз алдында қарлығаштай сақталдың.

Кірпік қақсаң үзілердей гүл шырын,
Алмайсыңдар ай, аптада бір тыным.

Періштелер келіпсіңдер дүниеге,
Сақтау үшін жүректердің дүрсілін.

Дәрігерім, көп қуансам еркелеп,
Айтар сөзге, салар әнге сен себеп.
Дертке дауа жалғыз сөзің болмаса,
Ұйықтап қана кетер едім ертерек.

1975.

ТАЙ ҚАЗАН

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Бастауынан алақай даңғазаның,
Жарылқанып, ұлғайттым жан базарын.
Түркістанға қарашы, беу, қазағым!
Қайта оралды әйгілі тай қазаның.

Тозбаса да әз аспап көнеленіп,
Қинаушы еді көңілге елең еніп.
Үнсіз қалды қалың ел баяғыда,
«Алып кетті» дегенге көне беріп.

Сөгу қиын есінен танған елді,
Нелер сұмдық әуреке салған еді.
«Алып кетті» ол күнде
Келместікке,
Қазан түгіл талай сан тарлан ерді.

Қадір тұтсақ қасиетті қазынаны,
Ата мирас қайырдық азын әлі.
Қайта оралған байлықты қазаннан көр,
Айта бермей бәсеке базынаны.

Бауға толған жемістей қаулап пісіп,
Ой толқыды санама салмақ түсіп.
Қожа Ахмет Яссауи жатқан шығар,
О, Тоба! — деп қайта бір аунап түсіп.

1989.

ҚҰРМАНҒАЗЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Елдің зары тебіrentсе төңіректі,
Көкірегінді күй қозғап жегі жепті.
«Кісен ашып», «Түрмеден қашып шықсаң»,
Тіл күрмеулі добыраң безілдепті.

Қайырмасы:

Мұхит асып сан елде төр-төрлетіп,
Тыңдаған жан көңілін көркемдетіп,
Күйлерің жүр «Сарыарқа»,

«Серперлетіп»!

Күйзелгенді шақырсаң дауылдарға,
Дауыл етіп домбыраң дамылдар ма?
Дамылдауға көнбеді-ау жалын жүрек,
Жалын күйлер самғады ауылдарға.

Қайырмасы.

Еркін елден ерке күй тыңдасуға,
Тұрғандайсың құмартып шың басында.
Арманыма канатты арман жалғап,
Бір ғасырдаң барасың, бір ғасырға.

Қайырмасы.

ЖЕР ДӨҢГЕЛЕК ЕКЕН .

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Сездің бе ансағанды,
Көрдін бе шаршағанды?
Жарқабақ тауларды басып,
Тербелген теңізден асып,
Шөліркеп шөлдерден өтем,
Көк жиек белдерге жетем.
Сен, көрінбей кеттің.
Жер дөңгелек екен...

Мен қалдым бер жағында.
Сен шардың ар жағында,
Саған таң ашық туды,
Маған күн батып тұрды.
Жер бетін өрлеген екем,
Жүрісім әнбеген екем,
Сен, көрінбей кеттің,
Жер дөңгелек екен...

Салдың ба «басыма» кісен,
Ашынып асыға түсем.
Лақтырған тасың болсам,
Бәрібір қасына түсем!
Дөңгелек дөңгелей берді,
Шарладым көрмеген жерді.
Сен, көрінбей кеттің,
Жер дөңгелек екен...

ЖЕЗҚАЗҒАН ЖЕР АСЫЛЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Жезқазған жігер алдың арыстардан,
Едіге, Алаша хан, Қаныштардан.
Қақтаған қызыл мыс пен ақ күмісін,
Сақтаған асыл аңыз алыстардан.

Қайырмасы:
Жезкиіктің мекені,
Ұлытаудың етегі.
Кен ордасы елімнің,
Кіндік төрі жерімнің.
Қарсақпайдың жалғасы,
Жез-дария арнасы.
Қыз Балқаштың ғашығы,
Жезқазған жер асылы.

Кеңгірге аққу қонса сырласуға,
Жезкиік келер іздеп мұң басуға.
Қосылар асқақтатып ақын Тайжан,
Сырнайы сақ-сақ күліп шын басында.

Қайырмасы.

Құтты жер, киелі жер атамекен,
Жаннатсың жаным сүйер алабөтен.
Ән салсам тау ішінде Сәкен ағам,
Алдымнан жарқ етер — деп қарап өтем.

Қайырмасы.

1991.

ЖАН ТЫНЫСЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Ақпа-төкпе замана,
Аз ба, көп пе бағала.
Арал маңы қалың ел,
Не боларын шамала.
Күйзелгеннен күй шықты,
Ашынғаннан үн шықты.
Теңіз құрғап, су таппай,
Ауыр жара ушықты.

Ақпа-төкпе жарықтық,
Аз ба, көп пе дәл ұқтық.
Көпкеге қарап көсіліп,
Сыр бермей де зарықтық.
Қайдан келсін тыныштық,
Сырқат ауа тым ыстық.
«Ақ тұз» басты аймақты,
Қайда әділет дұрыстық.

Ақпа-төкпе тіршілік,
Аз ба, көп пе біршілік.
Арал қайда, су қайда,
Жер барады тұншығып.
Ежелгі бауыр туыстай,
Өсіп едік суыспай.
Бірлесіп көмек стейік,
Бөлісіп суды уыстай.

Ай-Әлемге хабарым!
Жоғалмасын Аралым.
Сақтап қалшы, достарым,
Кең даланың жанарын.

Сақтап қалшы, жарандар!
Кең даланың ырысын.
Сақтап қалшы, адамдар!
Кең даланың тынысын.

1990.

ОРДАБАСЫ

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Бір қазақты үшке бөліп ордалы,
Қатал заман араларын орлады,
Жоңғар таптап үш Арысым сорлады.
Осындайда жау тойтарып, ел қосар,
Құдай ондап «Ордабасы» орнады.

Қайырмасы:

Қара дауыл қаншенгелді бұрқырап,
Қырып, жойып жау өткенде жұлқылап,
Жұлқылап, жұлқылап, жұлқылап!
Өмір... өлім көз ұшында бұлдырап,
Азып, тозып ел босқанда құлдырап,
Хан сасқанда тұнжырап,
Ордабасы қостың жігер ынтымақ.
Бар қазақты ар, намыстың жолында,
Азаттыққа, сен шақырдың нұр шуақ!

Оқшыл, кекшіл хан жаңылған хадамның,
Бетін ашқан ардақтысы даламның,
Төлебиім салмақтысы санамның,
Қаз дауысты Қазыбек пен Әйтеке,
Найза батпас айласы еді бабамның.

Қайырмасы.

Жан қинаса аққан қан мен бүккен шер,
Жауға кетсе баққан мал мен күткен төл;
Билер сөзін хан, қараға өткен мөр,
«Ордабасы», бар қазаққа сен болдың,
Жер төресі, тақ биігі, үлкен төр.

Қайыrmасы.

1992 жыл.

НӘЗІКТІК

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Нәзіктік көрдім,
Тау беткейдің гүлінен.
Нәзіктік сездім ұлымның алғаш,
Шүлдірлеген тілінен.
Нәзіктік таттым аялаған анамның
Құлыным — деген, көкірек жарған сөзінен.

Көл төскейде
Құстар салған ән нәзік,
Өзенді өрлей, иіле қалқып
Желбіреп тұрған тал нәзік.
Сырласуға жетпей қалып ұзақ түн,
Миықтан күліп, сығалай туған таң нәзік.

Тіршілік жалғап
Қауызын жарған дән нәзік.
Ақындардай елгезек абзал
жан нәзік.
Өзгелер тоспай үмітін үзіп кеткенде,
Өлімге қимай ардағын тосқан жар нәзік.

Жанынды қинап
Шешімін күткен сыр нәзік,
Ұяға қонған қарлығаштардай,
Жүрекке толған жыр нәзік.
Сүйдім деген сөзіңнен кейін албырап,
Алма беттен қызара тамған нұр нәзік.

Бар екен-ау
нәзіктіктің мың сыры,
Біреу ғой бірақ біздерді жалғар
Жүректің нәзік қыл сымы.
Нәзіктен де нәзіктеу — деп ойлаймын,
Елімді сүйген жүректің тық-тық дүрсілі.

КЕҢ ЖҮРЕКТІ КЕМЕҢГЕР

(Ілияс Жансүгіровке)

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Түсіпті қаламыңнан жыр бабымен,
Үнімен, бояуымен, ырғағымен.
Терең ой, нұрлы сезім елжіретіп,
Тебіренем сұлу нәзік сырға кілен.

Қарасам өлең-дария ағысына,
Көнермес көңіл толды табысыңа.
«Құлагер», «Күйші», «Дала» көтеріпті,
Атында ақындықтың ғарышына.

Сұңғыла болдың шежіре көзі түздің,
Түрленттің іші-сыртын сөзіміздің.
Түлік мал, түрлі жеміс, шөбіміздің,

Ұшқан құс, жүгірген аң
төл атауын,
Жеткіздің тілімізде өзіміздің.

Қатарда бірі емессің саны көптің,
Қазақты сұлу жырға қанық еттің.
Өлеңде Абай жолын жалғастырып,
Жыр-дастан сәтті үлгісін салып өттің.

Саятшы, күйші, бапкер, шабандозсың,
Сайысқа құлагерді аман қостың.
Ұлымын Ақан аға ауылының,
Құлымын жер бетінде саған достың.

ҚОС ЖҮРЕК

Әні Шәміл Әбілтаевтікі

Қайдан келді көкірекке қайран
арман жырлар.
Төгіледі-ау көңілдегі қайнар,
Маржан сырлар.
Көкірегімде күн бар менің,
Сен дегенде жанған.
Махаббатым болса — болмас жалған.

Қайырмасы:

Тербеледі көкіректе әнім,
Төбіренгенде қосыл, шырақ, жаным.
Жүрегімде күн бар менің
Сен дегенде жанған,
Махаббатым болса — болмас жалған.

Мен туғанда сен де тудың, еркем,
бірге күліп.
Жан жалғасып отау құрдық көркем,
Бірге жүріп.
Жүрегінде жұлдызың бар
Мен дегенде жанған,
Махаббатың болса — болмас жалған.

Қайырмасы.

1978.

АҚҚУ ӘНІ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Жылжиды аққу айдында
жылжымайды.
Мұңаяды ол неге тұнжырайды.
Сыңсып салған әніне тебіреніп,
Қамыс басы қамығып, су жылайды.
Жылжиды аққу айдында,
жылжымайды,

Қалқиды аққу айдында
қалқымайды,
Баяғыдай бой жазып шалқымайды.
Сыңарынан айрылып қалған күні,
Бұл өмірдің қызығы жартылайды.
Жартылайды, шалқымайды,
Қалқиды аққу айдында
қалқымайды.

Сырғиды аққу айдында
сырғымайды,

Жакын барып хал-жайын кім сұрайды.
Қатар жүрген күндерді сыйлайықшы,
Біреу ерте біреу кеш бір құлайды.
Бір құлайды, кім сұрайды,
Сырғиды акку айдында
сырғымайды.

1971.

МӘҢГІ ШЫРАҚ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Арманыма жетем деуші ем,
Аяласа көктемім.
Бірге кешіп өтем деуші ем,
Өмір-өзен өткелін.

Қабыл алшы ән жетегін,
Кездесе алмай жүр едім.
Махаббаттың мәңгі екенін,
Білсе болды жүрегін.

Көрген жоқпын жалғызсырап,
Үзілсе де хабарын.
Көкірегімде жанды шырақ,
Ол өзіңнің жанарың.

Кім кінәлі? Жалғыз сұрақ.
Жауап таппай қинадың.
Көкірегімде мәңгі шырақ,
Ол өзіңнің дидаарың.

- 1982.

САРЫАРҚА САМАЛЫ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Кербез тау, кен дала, қамар бел,
Жарқырап жатқанын қарашы!
Аймалап сүйгенде самал жел,
Құлпырар адамның санасы.

Самғаған ауылдан ғарышқа,
Дәнді өлке, кенді өлке Сарыарқа.
Құлын-тай секілді жарысқан,
Байқоңыр, Жезқазған, Жаңа Арқа.

Ақша тау. Ақ адыр. Ақ шоқы,
Ақ көлдер бау-бақша байлатқан.
Ішінде ойнап жүр ақ тоты,
Қазақтың жүрегі сайратқан.

Келемін Кеңгірді жағалап,
Көрсем деп баяғы құрметпен.
Тебірендім, тау ішін аралап,
Сәкендей аймақты күңіrentкен.

Жарқ етті қолтықтап Ертісті,
Ер жеткен бозбала Жәйремін.
Ризамын, саятанат тең түсті,
Қара көз, не деген сәнді едің.

Болды ұмыт күндерім аңсаған,
Табылды сағыныш амалы.
Мың алғыс айтамын мен саған,
Макпал жел, Сарыарқа самалы.

1983.

СУРЕТ СЫРЫ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Бар екен оңашада айтар әнің,
Барғанда ауылына байқағаным.
«Отырмын суретіңді көріп қана»,
деп, сәулем, демінді үзбей қайталады.
Бал таңдай, бұлбұл көмей күдіретті,
Жан сырын өлең сөзі сыбыр етті.
Жүрекке жұлдыз етіп сақтапсың ғой,
Сарғайған бала күнгі суретті.

Елестеп тату өскен шуақты күн,
Оралды ортамызға жұмақ бүгін.
Сан жылдар сандығында жалғыз жатып,
Махаббат таңы оятқан сияқтымын.
Сол әннен ұқтым талай ғаламатты,
Әкеттім жан құпия аманатты.
Қалқам-ау, сағынғанда өзімді көр,
Толтырмас ескі сурет қанағатты.

1978.

САҒЫНЫШ ДЕГЕН ҒАЛАМАТ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Сағынып кетем сені де,
Төгіліп өлең аманат.
Сағынады екенсің мені де,
Көңілге ол да қанағат.

Ауылдасың да сағынар,
Аунап бір қунап кетсе деп.
Қарындасың да сағынар,
Бауырым назар етсе деп.

Ағасын іні сағынар,
Еркелеп қана қайтсам деп.
Інісін аға сағынар,
Ақыл бір кеңес айтсам деп.

Әкесін бала сағынар,
Жоғымды тауып берсең деп.
Баласын әке сағынар,
Қалқайған бойын көрсем деп.

Сағынып анаң шаршайды,
Сақтаған дәмін татсын деп.
Жолыңды тосып ансайды,
Тынығып аз күн жатсын деп.

Сағынар үйде аруың,
Өзінді есен көрсем деп.
Жанынның дәркәр дәруін,
Іздетпей тауып берсем деп.

Сағыныш деген ғаламат,
Жүрекке жүрек орнаса.
Не керек тірлік азамат,
Осының бірі болмаса.

1974.

ДОСЫҢНЫҢ КӨЗІН ҰҒАРСЫҢ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Көп жұлдыз көкте Ай болмас,
Сәулесі жерге жетпейді.
Көрінбей кетсе кей жолдас,
Адал дос тастап кетпейді.
Сүрініп оқыс құларсын,
Таяныш таптың тұрарсын.
Дәрменсіз күнде дәл келген,
Досыңның көзін ұғарсын.

Туыстың дос боп кетуі,
Некен-саяқ неғайбыл.
Досыңның туыс етуін,
Өмірдің заны санай біл.
Тауға да биік шығарсын,
Жауынды жеңіп тынарсын.
Ағайын сенбей тұрғанда,
Досыңның көзін ұғарсын.

Жүрсең де қандай жұмақта,
Түссең де қанша сынаққа.
Досы жоқ өмір жұтпен тең,
Достықтың туын құлатпа.
Таяныш таптың тұрарсын.
Сүрініп оқыс құларсын,
Дәрменсіз күнде дәл келген,
Досыңның көзін ұғарсын.

1981.

ЖЕҢЕШЕ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Ауылға барғанда «қайным» — деп,
Өзгеден сан қанат жайдың көп.
Шіркін-ай, білгім кеп тебіренем,
Жүгіртіп қойды екен қай міндет.

Қайырмасы:

Есімде кешегім, бүгінгім,
Балдырған күндерге үнілдім.
Жеңеше алдымда жүгірме,
Өзімнің келіп тұр жүгіргім.

Жүректің лүпілін санасам,
Жасарып кеттім жас балаша.
Ақ көңіл, кең пейіл жеңеше-ай,
Мінезің не деген тамаша.

Қайырмасы.

Жүрсем де ауылдан шеткері,
Ұзамас көңілімнің кептері.
Ауылымның үлкені болдыңдар,
Үлкендер аттанып кеткелі.

Қайырмасы.

Жарқырап тар үйін сарайша,
Шаттандың достарым молайса.
Анамдай ардақты жеңеше-ай,
Мен парыз ақтармын қалайша.

1980.

ӨЗІҢЕ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Тіршілік бақша болса жеміс жайған,
Тергенім құшағыма тегіс сиған.
Сондағы мақтанышым махаббатың,
Тағдырын бір өзіме тегіс қиған.

Көзіме көрінбесең сені іздеймін,
Іздесем шалқып жатқан теңіздеймін.
Қасымда бейнең серік ұмытпастай,
Көлеңкең қосақталған егіздеймін.

Силастық арамызда сүйікті екен,
Қимастық әр мезетін биіктетем.
Оянбас қалың ұйқы жеңгенінше,
Ортаймас алғысымды үйіп кетем.

1969.

ЖӘЙРЕМ ӘНІ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Қайда жүрсін
Қиял болған сәулем?
Сенсіз қызық
болмас жастық дәурен.
Туған елде,
Сұлу жер мен сүйген,
Оның аты, оның аты Жәйрем.

Жалт қараса
Желген киік саймен,
Жарық жұлдыз
Телміреді Аймен.
Сарыарқада
Кен қопарған бір жер бар
Оның аты, оның аты — Жәйрем.

Асыл еркем
аңсағанда қайда ең,
Бар сырымды
Білші осы әннен.
Бір өзіңе
іңкар болған жігіт бар,
Жүрген жері, жүрген жері — Жәйрем.

Құшақ жайған
Шалқар дала таумен,
Көркейеді
біздер еккен баумен.
Махаббаттың
жұмағындай қала бар,
Оның аты, оны аты Жәйрем.

1980.

АРМАН — ҒАШЫҚ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Көктемді жаз келгенде қайтармақпын,
Өткенді өшірместей ән салмақпын.
Пәк сезім,
Тәтті кезім үзілместей,
Мен сені «сүйдім» — деп те айта алмаппын.

Жүретін өмірі ойлап армандасып,
Күн қайда?
Кеттік шалғай әрман басып.
Сағыныш жылдан-жылға ұмыттырмай,
Кетпейсің көз алдымнан арман-ғашық.

Ақ ниет таңға тілек дара ғашық,
Тел өстік жан толқынын сараласып.
Жетуші ең
Көл шетіне құстай ұшып,
Кеттің бе аққулармен араласып.

1986.

СӘКЕН АҒА

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Сұңқар шабыт аққу әнін жалғаған,
Сендей асқақ, Сәкен аға, бар ма адам.
Тайғақ кешу бас құрбаны болмасаң,
Білер еді-ау есімінді бар ғалам.

Аңсағандай аңыз-арман асылын,
Қандай ару демес сені ғашығым.
Жігіттіктің қыраны едің мұз балақ,
Ақындықтың бастадың бір ғасырын.

Өлең сөздің гауһар тастай дарасы,
Сенсіз қазақ толмас өмір сабасы.
Саған мәңгі алғыс айтар Сексенкөл,
Көкшетаудың орман, тоғай, даласы.

Өрде киік өтсе сені еске алар,
Бір көрем — деп қимай қарап көз салар.

Әсем әнің тау жаңғыртып, ел кезіп,
Жүрді сенен болмағанда еш хабар.

Самғай берші, ақын аға, самғашы,
Бұзылмайды асыл өнер арнасы.
«Жезкигім» өз күйігін баса алмай,
«Тау ішінен» шыққан әннің жалғасы.

1994.

АУЫЛДАСТАР АРМЫСЫҢ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Келбетіңнен туған жер айналайын,
Сағынышқа дәруің бар ма дайын.
Басқан ізін анамның бір көрсем — деп,
Жан, жағыма төгемін жан арайын.

Қайырмасы:

Ауылдастар, армысың,
Бауыр, достар бармысың.
Сағынышым самғатты,
Туған елге жан құсын.

Ауыл шеті алыстан қарай қалған,
Алтын күмбез асып тұр сарайлардан.
Аққу, қаздар айдында сырнайлатса,
Елестейді баяғы арайлы арман.

Қайырмасы.

Елти бердім, шіркін-ай, елти бердім,
Ата, анамды біягеннің кейпін көрдім.

Құрбы, құрдас ағайын араласқан,
Бәрі осында әлемде мен сүйгеннін.

Қайырмасы.

Салқын өңім әу, демде шырайланды,
Көңілімде ән толқып, жыр байланды.
Қайран жүрек жарылып кетер ме екен,
Елді көріп шар басым шыр айналды.

Қайырмасы.

ЗАМАН СЫРЫ

Әні Жағыпар Әлімхановтікі

Достарың ғажайып жандар,
Қалайша ардақтамайсың.
Дұшпаның қулықпен алдар,
Айласың салмақтамайсың.
Дүние өзгеріп кетті,
Тайғақта жол таппай тұрсың.
Жан-жақта лаулаған өртті,
Жанталас сөндірмей жүрсін.

Інілер жиналған шақта,
Бағытын барламай кеттің.
Шын досың киналған шақта,
Бір сәлем арнамай өттің.
Ауылдар күтімсіз тұр ғой,
Аруақты силасаң етті.
Ағайын бітімсіз жүр ғой,
Бірлігін ойласаң етті.

Бұрқанған дауылға кірдік,
Жандайшап есерге ерме.
Силасып сақтайық бірлік,
Есіңнен жаңыла көрме.
Алдында өртпенен жалын,
Сен неге қарайламайсың.
Артында қалың ел барын,
Қалайша абайламайсың.

1993.

ҮШ АРЫС

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Кен даланың кемеңгер перзенттері,
Аңыз-дастан атқарған міндеттері.
Үш сұңқарын, үш тұлпар, үш арысын,
Ғаламат қой туған ел құрметтеуі.

Қайырмасы:

Жаңа өмірге жар салып,
Азат танды қарсы алып.
Еңіреп туған елім деп,
Абайдың інілері,
Қазақтың ірілері-ау
Сәкен, Ілияс, Бейімбет.

Өлең-жырдың әлемін ашқанында,
Сол үшеуі тұрады бас жағында.
Үркерленіп барады үлкенденіп,
Үш жұлдызым туған ел аспанында.

Қайырмасы.

Ақсұңқарын дауылпаз, бұлан-өрін,
Күйші дала құс қанат құлагерін.
Үш арысын қайтарып құшағына,
Ардақтайды салтанат құрады елім.

Қайырмасы.

ҒАШЫҚ КЕЗ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Ғашық кез — мезет,
Мезгілі жетіп нәр алдык,
Сыйламау оны —
Өзіңе деген жамандық.
Менсінбеу оны —
Менсінбеу ата-ананды,
Саналы пенде ғашық кез жебеп жаралдық.
2 рет

Ғашық кез — көктем,
Сүйсінген жүрек ашық кез,
Кірпіктер, тоқта,
Байқасын көкірек ашып көз,
Салтанат қайда
Сол сәттен асар дүннеде,
Жасасын дей бер адамға адам ғашық кез
2 рет

Ғашық кез — маусым,
Мамыржай жұмақ орнайды.
Аңсаған арман,
Бақытың опсыз толмайды.
Шіркін-ай, деймін,

Есіме түсіп өткен күн,
Адамдар неге айнымас ғашық болмайды.
2 рет

Ғашық кез — дәурен,
Бастайтын бақыт, бірлікке.
Сол үшін ғана
Келгендей болам тірлікке.
Сәулем-ау, саған,
Достар мен туған еліме,
Ғашықпын мәңгі, көңілде зіл жоқ бір нүкте.
2 рет

СЕН МЕНІҢ ЖАЛҒЫЗ ЖАРЫМСЫҢ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Махаббат әсем туысың,
Сұлуым, еркем, қалқашым.
Сен менің Жетісуымсың,
Жайнатқан асыл Балқашын.

Қайырмасы:

Сәулесі сөнбес таңымсың,
Қызуы қайтпас жалынсың.
Тірлікке тірек барымсың,
Сен менің жалғыз жарымсың.

Достарым еркін жайлаған,
Береке қонған төрімсің.
Көкшетау шолпы байлаған,
Сен менің Сексенкөлімсің.

Қайырмасы.

Жүлделі жүрек байыдым,
Шарбатың ғажап балқытқан.
Өзіңсің Еділ, Жайығым,
Қаспийді кербез шалқытқан.

Қайырмасы.

Жүзіннен шаттық көрініп,
Аялап, құшып, айқардым,
Сен менің Марқакөлімсің,
Ажарын ашқан Алтайдың.

Қайырмасы.

Дүние төрткүл түсінсін,
Байқасын байтақ айналам.
Айдында ерке құсымсың,
Аққулар патша сайлаған.

Қайырмасы.

АБАЙЫМ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Салдың сөз сарайын,
Пайғамбар — пенде боп.
Екінші Абайым,
Әзірше елде жоқ.
Ойлы сөз сан алуан,
Айтылды қаншасы,
Ақын боп жаралған,
Сенсің ел патшасы.
Ерекше санасы,
Сенсің ел данасы.

Ғашықпен тілдесіп,
Сырласаң мұн артып,
Жас ұрпақ бірлесіп,
Үндесті құмартып.
Туар — деп сендірген,
Махаббат Күн, Айы.
Өзіңсің мен білген,
Ақындық құдайы,
Ерекше санасы,
Сенсің ел данасы.

Шын сұлу, шын ғажап,
Асыл сөз еккенің.
Өтіпсің сен жасап,
Ақындық мектебін.
Көп зерлеп, кең айттың,
Ұлықтан жасқанбай,
Бәрін де сен айттың,
Біздерге дым қалмай.
Ерекше санасы,
Сенсің ел данасы.

1994.

АҚ ТЫРНАЛАР

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Барады аспандатып ақ тырналар,
Тізілген бұлт төсінде ақ сырғалар,
Кетті ғой жылы жаққа жаутан қағып,
Ғаламат жер бетінде таптырмаған.

Қайырмасы:

Ақау, ақ тырналар,
ақ сырғалар!
Тұңғыш сезім
Мөлдір кезім.
Толды ғой ақ сырғаға екі көзім.

Кең сайда ойнаушы еді лала гүлдей,
Кеткенін қалды-ау туған дала білмей.
Алыстан ғашық әнін естігенде,
Жүрегім лүпілдейді бала күндей.

Қайырмасы.

Жан зекет сыйлы күндер көрген едім,
Сездім ғой қимай қанат сермегенін.
Тағдырдың жүйрік жүрек бере салып,
Қарашы ұшар қанат бермегенін.

Қайырмасы.

1976.

ДҮНИЕ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Дүние кешіп жүрмін дауылынды,
Көтердім арқалатқан ауырынды.
Өзімді аямадым ажал бар — деп,
Сен кейде қимасаң да тәуірінді.

Қайырмасы:

Сондайда қамықпадым, шарықтадым,
Жырлауға сағынышты жалықпадым.

Тіршілік бар әуренмен жаксы екенсің,
Мен сені сүйгенімді анықтадым.

Майысқан қарлығаштың қанатындай,
Жүрегім жүз бүктеліп қалатындай.
Махаббат менің қанша жазығым бар,
Әуреге өле, өлгенше салатындай.

Қайырмасы.

Дүние қызыл түлкі бұлғақтаған,
Не берер қызыққанды құр мақтаған.
Ей, қалқа! Көрінбесең көз алдымда,
Баяғы басқан ізің қымбат маған.

Қайырмасы.

1982.

ТУҒАН ЕЛІМ — ТУҒАН ЖЕРІМ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Сүйіп келсе өлкемді күн,
Көрдім кербез жер кендігін.
Сексенкөлдің саясында,
Серуендеп, терсем гүлін,
Туған елім — туған жерім,
Ол өзіннің көркемдігін.
Сүйсе сүйсін сүйікті күн,
Менсіз бақыт жныпты кім.
Алатаудың аясында,
Әрен жүрсем снып бүгін.
Туған елім — туған жерім
Ол өзіннің биіктігін.

Қайырмасы:

Жігерінді қайтарды кім,
Қуатың мол байқар бүгін.
Егемен ел ту көтерген,
Тамсандырды дарқандығың.
Туған елім — туған жерім,
Ол өзіңнің қайсарлығың.

Ай мен шолпан ғашық сырым,
Байқоңырдан асып бүгін.
Ғарышкерлер есен келсе,
Қарсы аламын тасып жырым.
Туған елім — туған жерім
Ол өзіңнің асылдығың.
Көрдім өмір құттылығын,
Шөл далаға шықты гүлім.
Келешектің кереметін,
Дос пен дұшпан ұқты бүгін.
Туған елім — туған жерім,
Ол өзіңнің мықтылығың.

1977.

АҚЫН ІЛИЯС АРДАҚТЫ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Майталман ақындықтың кұлагері,
Абайдың ере туған мұрагері.
Халыққа әйгілі боп атың шыққан,
Шарықта, Жетісудің бұлан ері.

Қайырмасы:

Сөз сарасы салмақтым,
Бар қазақты таңданттың.

Дүлдүлдердің легінде,
Жүрсін елдің жүрегінде,
Ақын Ілияс ардақтым,
Әнге қосып самғаттым.

Ұшырған Алатаудан қыранымсың,
Ұрпаққа көсем туған ұранымсың.
Теңізде межешамдай жол көрсеткен,
Ақындық мұхитында тың ағынсың.

Қайырмасы.

Тар кезең, бөгеті көп тасы жолдың,
Жазықсыз біреуі едің қасы молдың.
Атанып байтақ елдің үш арысы,
Сәкенмен Бейімбеттің досы болдың.

1994.

ТЕКЕСТЕГІ АТ ІЗІ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Қаракерей Қабанбай мінген «Қубасты»,
Көргендер талай таңырқап қарап шуласты.
Ай жарым суыт жүргенде жетер бабына,
«Қубастай» тұлпар қазақта қайтып тумасты.

Тайбурылға да тенер едім «Қубасты»,
Жануар-ай бірде қатар, бірде асты.
Қырық қап жүкті теңдеген Текес тауында,
Таңбалап кетті қатпары қалың сұр тасты.

Ер Қабанбай келгенде жетпіс сегізге,
Дүлдүлі «Қубас» жетіпті отыз сегізге.

Тастақта тозбас, мұздақта таймас төрт тұяқ,
Ескеңте болды түскенде өзен, теңізге.

Ел өткендей екі аяқтың арасы,
Тастағы ізден тұлпардың тұрқын қарашы.
Аманат жазған қағаз бен қалам секілді,
Тұяқ пен тастың бар екен асыл санасы.

1993.

САҒЫНЫШ НАЗЫ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Ән салма қалқа,
Ауылды аңсап мен барда.
Онсыз да болам,
Өзімнен өзім дел-далда.

Көре алмай қалдым,
Көктемде жайлау келбетін.
Аққулы көлге
Жағалай қонған ел барда.

Көре алмай қалдым,
Ертеңге шыққан көгіңді.
Тере алмай қалдым,
Тотылар төккен көп үнді.

Аңсады жаным,
Майсалы дала қымызын.
Майсары жеңгей
Масайрап күлген лебіңді.

Ән салма қалқа,
Ауылды аңсап мен барда.
Онсыз да болам
Өзімнен өзім дел-далда.

Азғана күндер,
Сағынбай жүрген болайын.
Саябыр жасап
Көңілімді менің сен де алда.

1976.

ҚҰРМАНҒАЗЫ КЕМЕҢГЕР

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Құлақ салшы «Сарыарқа» мен «Серперге»,
Дауыл күйлер ұран болып жетті елге.
Құйындатты, Құрманғазы құйғытты,
Арманы көп заман сырын шертерде.

Исатайдай текті еді,
Махамбеттей өртті еді.
Құлагердей төкпелі,
Азаттыққа шақырған,
Дауыл күйлер көптеді.
Күйдің алтын сарайы,
Күйдің нағыз Абайы,
Құрманғазы кемеңгер.

Күйге құмар елде жас пен кәрі де,
«Күй-Ата» — деп атап кетті бәрі де.
Өмір толқып, өзгерсе де сан заман,
Құрманғазы құлшынады әріге.

О, Күй-Ата! Қайта серпіл бас күйге,
Қарқыны мол заулат еркін жас күйге.
Сен толқынсың Сарыарқадан, Алтайдан,
Алатаудан қарғып түскен Қаспийге.

1993.

СЕН ДЕСЕМ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Жаным жалау желбірейді сен десем,
Сағынғанда жолға шықшы сенбесең.
Жер мен көкке симай кете жаздаймын,
Қарақат көздің мөлт еткенін көрмесем.

Лүпілін жүрек жалғатқан,
Көз ілмес тандар арнатқан.
Әлемде сұлу көрмедім,
Өзіңнен артық таңдантқан.

Сәт тумайды серпілмейтін сен десем,
Тілегің пәк жатқа көңіл бөлмесем.
Шатты күндер жоғалардай шошимын,
Аңсағанда күйіп-жаным келмесең.

Арылып дертті күйіктен,
Кездессең алғыс үйілткем.
Әлемде сұлу көрмедім,
Өзіңнен артық сүйінткен.

Сарқылмайтын күш бітеді сен десем,
Құс боп ұштым қанат байлап кел десең.
Ақ дидарың көз алдымда жарқ етсе,
Қарсы келген қазаға да көнбес ем.

Ақ ниет тату қолдасып,
Жүргелі шалқып жер басып.
Әлемде сұлу көрмедім,
Өзіңнен артық мен ғашық.

ТЕКЕЛІ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Жарқырап жатса
бұрқырап гүлдер жолдағы,
Түседі еске Текелі.
Бозбала күннің
Бозқарағаны олдағы,
Боз ала таулы мекені,

Қайырмасы:

Жетісу төрі Текелі,
Есімнен кетпей екі елі.
Сағыныш сол ма жетегі?
Жайлауда көрген кара көз,
Жаутаңдап кейде өтеді.

Шыдарсың қалай
Елігіп ерте бұрылмай,
Көргенде ғажап жайлауды.
Желігіп кетті
Желіде тентек құлындай,
Жүрегім менің байлаулы.

Қайырмасы.

Тебіренемін
естіліп гүлдің дыбысы,
Жапырақ бірге сыбдырлап.
Текелінін
көк мәрмәр, аппақ күмісі,
Есімін айтты сыңғырлап.

Қайырмасы.

ҚАЗАҚТЫҢ СЕРІ ДҮЛДҮЛІ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Сұлу саз, ғашық әуен аққан селі,
Кемеңгер ақындықтың ақтангері.
Саятшы, бапкер, ұстаз, әділ қазы,
Әншілік әулиесі Ақан сері.'

Қайырмасы:

Қазақтың сері дүлдүлі,
Сегіз қырлы қыран ер.
Ардагер озық үлгілі,
Адамнан туған құлагер.
Тарқатқан әнің шерімді,
Ардақты асыл данасың.
Билесе хандар жерімді,
Биледің елдің санасын.

Мың өнер тал бойында бұлан ердің,
Аз болмас ардагерге сынағы елдің.
Басына бір жігіттің жетпес пе еді,
Жан досы болып өту құлагердің.

Қайырмасы.

Пір ме едің?
Періште ме, құдірет пе едің?
Сұлу саз орнатыпсың жыр мектебін,
Адамзат асылысың Ақан-аға,
Туған ел әнмен салған суреттерін.

Қайырмасы.

1991.

ЖЕТІСУ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Әлемнің асыл жері,
Әйгілі ғасыр төрі.
Жоңғардың ала белі,
Қазақтың Алакөлі,
Бауырласқан Жетісу.

Алатау алқасы бар,
Айдын көл Балқашы бар.
Ақын қыз Сарасы бар,
Ілиястай данасы бар,
Аңыз, дастан Жетісу.

Ақынның қаламынан,
Ұшқан құс жанарынан.
Асылдың тілегінен,
Сұлудың жүрегінен,
Үзілмеген Жетісу.

Оянбас әнсіз күнге,
Оранбас нәрсіз гүлге.

Нұр қонған келбетіне,
Жұпарын жер бетіне,
Қыз үрлеген Жетісу.

Еркелеп өскен желін,
Өлкеме төккен лебің.
Достыққа, махаббатқа,
Ұлғайтқан үміт сенім,
Жан қанаты Жетісу.

Сұлуым еркем менің,
Көкіректі көркемдедің.
Шіркін-ай, қайда барсам,
Қаыма ертер ме едім,
Жер жанаты Жетісу.

1993.

ОЛ ҚАЗІР ҚАЙ ҚАЛАДА ЕКЕН

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Кім маған айта алады екен,
Ол қазір қай қалада екен?
Құмарттым күйдім — деп,
Ұнаттым сүйдім — деп,
Қалайша қайталады екен?

Ол қазір қай қалада екен,
Біреуді айқара ма екен.
Алыста ансағанын,
Күрсініп шаршағанын,
Ішінен айта ала ма екен.

Ол қазір қай қалада екен,
Желпініп жайқала ма екен.
Күлкісіз күндерінде
Ұйқысыз түндерінде
Сағыныш байқала ма екен.

Ол әлде, осында ма екен,
Дертке дерт қосуда ма екен.
Өткен күн өкіндіріп,
Көктемдер желпіндіріп,
Елеңдеп тосуда ма екен.

1994.

ОСЫ ҚЫЗ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Осы қыз маған неге көп қарады,
Жүрекке қарашығы от салады.
Жалғанда жаным қалса, жарар еді,
Тірідей неге ішіп, жеп барады.

Осы қыз маған неге көп үнілді,
Бұзбаса жарар еді көңілімді.
Махаббат — деген ауыр сырқат қонып,
Өзгертіп жібере ме өмірімді.

Осы қыз маған неге қадалады,
Қоймаса екі көзі жан алады.
Ай жүзі тұла бойды тебірсентті,
Тұтқынға қайран-жүрек қамалады.

Осы қыз маған неге көп қарайды,
Қыймайды, қызықтайды, дос санайды.

Қасынан кетіп қана қалар едім,
Екі аяқ бір басуды қостамайды.

Осы қыз маған неге тесірейді,
Білмеймін ойда жоқта не тілейді.
Құшақтап екі беттен сүйіп алдым,
Оның да шығып кетсін есі мейлі.

1993.

ЖЕТІСУ МЕН КӨКШЕДЕЙ

Әні Мұратхан Егінбаевтікі

Тамсантақан алтын арай таңыменен,
Сүйсінткен жан баураған сәніменен.
Көкшетау Жетісумен жалғасып тұр,
Біржан Сал, ақын Сара әніменен.

Жетісу мен Көкшедей,
Бөтен тілек көксемей,
Бабалардай үндесіп,
Даналардай бірлесіп,
Өтейікші қазағым,
От пен суды бір кешіп.

Балқаштың нашық болып ақ түніне,
Іленін әуен қосып тәтті үніне.
Оралған Сексенқолден аққу қаздар,
Салады Үкілі Ыбрай «Гөккүіне».

Тойлы ауыл Сырымбеттің саласында,
Көз салсаң оза тартқан қарасынға.
Құлагер шауып жүрген секілденер,
Көкше мен Жетісудың арасында.

Жаңғырса Ақан сері арман-әні,
Есінен бар қазақтың қалмағаны.
Ақындық Құлагері Ілиястың,
Тамаша елмен елді жалғағаны.

1993.

БАЖАЛАР МЕН БАЛДЫЗДАР

Әні Марат Ілиясовтікі

Ог екен де шоқ екен,
Уайымдары жоқ екен.
Табиғаттың бергені,
Балдыз, бажам көп екен.

Қайырмасы:

Балдыз болса қаншалық,
Бажа болар соншалық.
Бажалардың шаттысы-ай,
Балдыздардың тәттісі-ай.

Алатауда қос бажам,
Қаратауда бес бажам.
Бала мінез бал қыздар,
Сұлу, кербез сәт қыздар.

Қайырмасы.

Бас тырнасып бажалар,
Бірін-бірі мазалар.
Үлкенімін бажаның,
Маған қандай жаза бар?

Қайырмасы.

ҚҰДА КЕЛДІ

Әні Марат Ілиясовтікі

Құда келді! Ауылға құда келді!
Есің неге шықты деп сұрама енді.
Құдашаны көруге құштар едім,
Жүрегіме жүгірмек ылан енді.

Қайырмасы:

Құда менен құдағи сынар енді,
Білдірмейік той тойлас,
Тынар жерді,
Ән шырқайық,
Ай, аспан жаңғырықсын.
Биге шығар от жанар, бұраң белді.

Құда келді жөнеше! Құда келді!
Ұмсындыр да, қымсындыр қыран ерді.
Өкшең емес, бөксеңмен басып бар да,
Сақтағаның қайда еді? Шығар енді!

Қайырмасы.

Құдалардың қалмасын қызбағаны,
Құдашаны әйтпесе қызғанады.
Не де болса, қуаныш құтты болсын!
Ұлы тойдан ұлағат із қалады.

Қайырмасы.

ТОЙДАҒЫ ӘН

Әні Марат Ілиясовтікі

Екі бағлан отау құрды, топтасты,
Екі тасқын бір айдынға тоқтасты.
Қыз ұзату тойы дейміз, жігіт ше?
Жігіт бүгін «бостандықпен» қоштасты.

Қайырмасы:

Кәне, сап, сап, тыныштал.
Тойдағылар,
Біз дайынбыз,
Ей, асаба, дұрыстал.
Жан ұяның жаралғанын құттықтап,
Тілек айтып,
Шарықтата әнге сал.

Салтанатты той үстінде отырмыз,
Айдын көлде аққу қаздай отыр қыз.
Қос періште көрінеді көзіме,
Біздер пенде, қарапайым топырмыз.

Қайырмасы.

Біледі ғой қимастықтың өлшемін,
Әке болып, ана болып көрсе кім.
Өз қолымен өзі үзіп бергендей,
Жүрегінің ең қажетті бөлшегін.

Қайырмасы.

ЖАЛЫНЫШ

Әні Марат Ілиясовтікі

Қайда екен дәру-дәрмек жаным тапшы,
Қалқам-ау, махаббаттың бабын тапшы.
От түсті жанарыңнан жанып барам,
Тіліңнен тамшы тамсын жақындатшы.

Өзіңсің сұлулықтың асыл тасы,
Құмартқан дос тілегін мақұлдашы.
Өртеніп кетті білем құштар жүрек,
Кірпіктер су себер ме жақындашы.

Көркіңе көп карауға ерінбедім,
Шын ғашық боларыңа сенуші едім.
Күйдіріп бара жатыр ыстық құшақ,
Бір сүйші, шырын төксін еріндерің.

1984.

ЖЕКЕКӨЛІМ

Әні Жоламан Тұрсынбаевтікі

Арқадағы көл еркесі,
Аққу қонған ән өлкесі.
Жағалауда жүрген кездің,
Сағындырды-ау көлеңкесі.
Жеке жаннат, жеке төрім,
Дара ғашық Жекекөлім.
Сені көрмей қанбайды екен,
Тіршілікке менің шөлім.

Қайырмасы:

Наз айтады, мұң кешеді,
Көрмесем де үндеседі.
Шырт ұйқыда қайран жүрек,
Бір өзіңмен тілдеседі.

Көрген түске шырматылған,
Десен сәулем, кім шақырған?
Менің тұңғыш шаттығымсың,
Балғын күнде бал татырған.
Атса өлке асыл таңы,
Туса көлдің жасыл шағы.
Естілер ме еркеленіп,
Жаным құштар ғашық әні.

Қайырмасы.

Жас аққудай ойнап маған,
Жас еліктей ойнақтаған;
Балғын сәттің жан базары,
Бір күнім жоқ ойлатпаған.
Ән салайын, толғанайын,
Аялайын жан арайын:
Жекекөлге жеке келші,
Махаббатқа оранайын.

Қайырмасы.

1993.

ОҚЖЕТПЕС

Әні Кәрім Ілиясовтікі

Тау қайда Оқжетпестей керім, кербез,
Өзге тау ондай нәзік сезім бермес.
Тік қарап тілдесуге жасқандырған,
Қыз қалпы өзгермейтін өзің тендес.

Бурабай тау етегін айналады,
Екі көз тамашаға байланады.
Оқжетпес суға қарап сыланғанда,
Жан жетпес сені көрем айнадағы.

Жұмбақтас көрсең естен жаңылатын,
Не ғажап сиқыр күш бар табынатын.
Қалғып тұр ұйқылы-ояу мен сияқты,
Түсімде сені көріп сағынатын.

Көкшенің көз тоймайтын ғажабындай,
Сексенкөл — сексен сұлу ажарындай.
Оқжетпес ортасында Төлегендей,
Орман, тау думан, тойлы базарындай.

Таулар көп әрбір жерге сүйсеу пана,
Деп айтар біреу батыр, біреу дана.
Памирлер, Гималайлар шұбап жатыр,
Оқжетпес жер бетінде біреу ғана.

1972.

ЖАУТАҢ ҚАҚҚАН

Әні Кәрім Ілиясовтікі

Махаббат маза бермес шағы ма еді,
Ақ күлкің арбап кетті тағы мені.
Ақ жаңбыр бүркіп өткен қарақаттай,
Қос жанар неге жаутаң қағып еді?!

Жасқанбай топ ішінде күлім қақтың,
Жүректің дамыл таппас тілін таптың.
Қайтадан қыз күніндей қызықтырып,
Өкініш, қапа-наздың зілін жаптың.

Жан сырын тірі жанға сезіндірмей,
Неге зуре болғанымды өзім білмей.
Ақ қайың, ақ дидарын елендетіп,
Оралды түндер өткен көзімді ілмей.

Киіктей өрде ойнақшып, заулай тартқан,
Биіктей қарлы шыңы бұлт аунатқан;
Ақ маңдай етегінен қос жанарын,
Есімнен кетер емес жаутаң қаққан.

1994.

КҮЙШІ ЖІГІТ ҚҰМАРЫМ

Әні Өрікгүл Әділбекованыкі

Он саусақ перне қуып зыр жүгіріп,
Төгілтсең күй өресін күйші жігіт;
Жүректің жан құпия қылын шерттің,
Сүйсең де, сүймесең де жүрші біліп.

Қайырмасы:

Төгілтші күйді төкпелі,
Төкпелі, кейде шертпелі.
Осы екен ғой бой балқып,
Жүрестің күй боп кеткені.

Ғажап қой «Серперлетіп» тамсантақаның,
Толқын күй сылап, сипап, жан сақтадым.
Домбыраң мәнсіз жерде түзелместей,
Келмейді маңайыңнан алшақтағым.

Қайырмасы.

Емес ем осал жауға алдыратын,
Қайтейін күйден тапсам жан мұратым.
Ерке күй, кербез жігіт әлегін-ай,
Көрмесем болды басым қанғыратын.

1992.

АНАЖАН

Әні Өрікгүл Әділбекованыкі

Шаңырақ құрған қаладан,
Келер — деп жолға қараған.
Ауылда жүрген елендеп,
Кетпейді бейнең санадан...
Анажан.

Баянды бакыт қалаған,
Айға да күнде балаған.
Балдырған күндер есімде,
Бойыңа лебің тараған..
Анажан.

Тең көрмес маған жан адам,
Жаралдың нәзік балажан.
Құлындай ерке құлшынтып,
Патшадан артық санаған...
Анажан.

Шықпастай тату шарадан,
Қыл өтпес болсақ арадан.
Асылын берген мінездің,
Кетейін сенің садаған...
Анажан.

1994.

БОСАТЫП ЖІБЕР ҚҰР АТТЫ

Әні Өрікгүл Әділбекованыкі

Тұтатып жібер шырақты,
Шошытып алма пырақты.
Жайласын бастау бұлақты,
Босатып жібер құр атты.

Теректі дауыл құлатты,
Тамшы су дала сұрапты.
Сенсіз де тағдыр сынатты,
Босатып жібер құр атты.

Жайнасын жазы шуақты,
Жұлдызы жансын тұрақты.
Өз еркі кімге құмартты,
Босатып жібер құр атты.

Толкытсын мөлдір суатты,
Тербелтсін балғын құрақты.
Бір дүлдүл көрсін жұмақты,
Босатып жібер құр атты.

1990.

ГҮЛӘЙІМ

Әні Өрікгүл Әділбекованыкі

Қырық қыздың отаны Қарақалпақ,
Кезің ғажап баяғы басқан алшақ.
Басқан алшақ ел едің дербес, өктем,
Өткенді айтсақ жоқ емес мақтанар шақ.

Қайырмасы:

Сақтап азат келбетін,
Қарақалпақ шырайын,
Дегізбеген ел жетім,
Ол — қыз патша Гүләйім.

Македония шыққанда шаһарынан,
Естіген ел шошыған қаһарынан.
Хан Ескендір сескенді Қарақалпақ.
Қыз патшалы әлемге атағынан.

Қайырмасы.

Келді Ескендір жасқантты атар таңды,
«Келді, жеңді» сұм тағдыр қаталтынды.
Жарты Азия жайнаған барын алса,
Қарақалпақ жеріне бата алмады.

Қайырмасы.

Бейбіт күнде қыз патша қастанар ма?!
Қырық қызды жорықта бастады алға.
Ескендірге ес кірді десектағы,
Самұрықтан аққуды сақтады Алла.

Қайырмасы.

Нұрға бөлеп Төрткүлін, Шымбайымен,
Арал, Әму толқыды ыңғайымен.
Бағынбаған ешкімге Қарақалпақ,
Бағың жанып сол кезде шын байып ең.

Қайырмасы.

АҚҚУМЕН ҚОШТАСУ

Әні Әсемгүл Жұмаділдинанікі

Асыл құсым аспанда ұшып барады,
Сызылып сыр, қиылып мұң шағады.
Қош айтысып аққу салған сол әннен,
Жаным толқып бір суып, бір жанады.

Қайырмасы:

Дана сұлу
Дара кетіп барады,
Талықснды көкірегі жаралы.
Қимас қылық наз айтқандай еңкейіп,
Жер бетіне ақырғы рет қарады.

Тұрмын үнсіз Сарыарқаның өрінде,
Аққу-ізі жатыр бұлтсыз көгімде.
Бұлтқа қарап қалдым үнсіз тебіреніп,
Кетті аққуым зар етіп бір көруге.

Қайырмасы.

Қош, сұлуым!
Сағынышқа канарсың,
Артында бір досым бар деп санарсың.
Жаз шығарда жалғыз жүріп жол тосқан,
Ел шетінсн мені іздеп табарсың.

Қайырмасы.

1976.

ЖАНЫМНЫҢ ЖАҚСЫ КӨРГЕН АДАМДАРЫ

Әні Нариман Үсенбаевтікі

Батқан күн ұялғандай қараңдады,
Атқан таң сараң жандай қадамдады.
Сондайда қуат беріп құлшындырды,
Жалғасып қыран қанат бар арманы,
Жанымның жақсы көрген адамдары.

Бірге өскен біз жайлаған замандағы,
Дос, жаран бірдей қымбат маған бәрі.
Солардың арасында жарқ етеді,
Жұлдыздай мені іздеген ғаламдағы,
Жанымның жақсы көрген адамдары.

Тамаша көлде аккудын таранғаны,
Таранып қнмай қарап қадалғаны.
Дәл сондай пейілі — жаз, көңілі — көктем,
Ғажап қой мөлдір, таза жаралғаны,
Жанымның жақсы көрген адамдары.

Бір көру маған қуат, маған дәрі,
Жезкиік сағым бойлап аландады.
Дәл сондай сағынышы сарқылмайтын,
Жүрсінші жер бетінде аман бәрі,
Жанымның жақсы көрген адамдары.

1993.

ҚҰС САЙРАН

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Көлдің беті әсем әннің тұрағы,
Қиқу салып құстар сайран құрады.
Күй бітсе де, би бітпеген сияқты.
Жылжи алмай, төс тақасып тұрады.

2 рет

Елге оралған осынау күннің сәттісі-ай,
Махаббатқа елтіп үнсіз жатты сай.
Күз келгенде жырлай-жырлай коштасып,
Жаз шыққанда наз төгудің тәттісі-ай.

2 рет

Құшақтасып көп сұлулар өтеді,
Құс қонардай көңілім көл боп кетеді.
Шұбатылған ақ көйлектен аумайды,
Су сипаған ақ қанаттың етегі.

2 рет

1970.

ЖҮРЕГІМНІҢ ЕЛІГІ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Жанарыннан жан сезімі төгілген,
Маралым-ай, маған дара көрінген.
Қалқып өтші, шалқып өтші тағы да,
Жүйткіп өтші жүйрік сүйгіш өрімнен.

2 рет

Қоярмысың қиял желін қозғамай,
Қызығың мол, су төгілмес жорғадай.
Келбетінде жер бетінде көргенде,
Жыр төгілер оқыс келген олжадай.

2 рет

Балалықтың балғын туған серігі,
Жастық шақтың ұмсындырған желігі.
Қай қияда жүйткіп бара жатырсың,
Жүрегімнің жастай құмар елігі.

2 рет

САРҚЫЛЫП САҒЫНЫШЫМ ҚАЛМАС ПА ЕКЕН

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Жүрегім нұры гауһар алмас па екен,
Жарқылын қос жанарың шалмас па екен?
Құрметті бір қонағың әнімді айтып,
Көңілің бала күнге бармас па екен.

Жастық шақ сесе түсіп өкінерсің,
Сыр бермей жұрт көзінше бекінерсің.
Тындай бер тамашалап, оңашада,
Ем іздеп енді кімге өтінерсің.

Аңсатпан көктен жұлдыз әперем — деп,
Тамсантапан отырғандай Меккеден кеп.
Тебірентем, тебіренемін қимас күндер,
Суретін көз алдына әкелем деп.

Ол күндер — нұрлы шуақ арман күндер,
Жоқ еді алдар — деген жалған үндер.
Ол түндер — атқан тапмен араласып,
Жас ләззат жаннатына қанған түндер.

Жүрегім нұры гауһар алмас па екен?
Жарқылы сан әуреке салмас бекер.
Өзендей айдын көлге жете алмаған,
Сарқылып сағынышым қалмас па екен?!

1973.

САҒЫНБАСА

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Ғашық жыр жан баураған ағылмаса,
Көкірекке ән жұлдызы жағылмаса.
Көрмес ем
Жер бетінде мен қуаныш,
Жүрегім еш адамды сағынбаса.

Алдымнан іздегенім табылмаса,
Жүрегім қуаныштан жарылмаса.

Не қызык тіршіліктен табар едім,
Бір адам аңсап, мені сағынбаса.

Жыр — тұлпар жүдеу тартып арындаса,
Асқан бел алдымдағы алынбаса.
Өмірден өкінішпен өтемін гой,
Туған ел мен кеткен соң сағынбаса.

1973.

НӘЗІКТІК

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Нәзіктік көрдім
Тау беткейдің гүлінен,
Нәзіктік сездім
Ұлымның алғаш
Шүлдірлеген тілінен.
Нәзіктік таттым дүниеде анамның
Құлыным — деген, жүректен шыққан сөзінен.

Көл төскейде
Құстар салған ән нәзік,
Өзенді өрлей,
Иіле қалқып
Желбіреп тұрған тал нәзік.
Сырласуға жетпей қалып ұзақ түн,
Миықтан күліп
Сығалай туған таң нәзік.

Тіршілік жалғап
Қауызын жарған дән нәзік.
Ақындардай елгезек абзал жан нәзік.

Өзгелер тоспай үмітін үзіп кеткенде,
Өлімге қимай ардағын тосқан жар нәзік.

Жанынды қинап шешімін күткен сыр нәзік,
Ұяға қонған қарлығаштардай
Жүрекке толған жыр нәзік.
Сүйдім деген сөзіңнен кейін албырап,
Алма беттерден қызара тамған нұр нәзік.

Бар екен-ау нәзіктіктің мың сыры,
Бірсе ғой бірақ біздерді жалғар
Жүректің нәзік қыл сымы.
Шіркін-ай, осы шын нәзік деп ойлаймын,
Елімді сүйген
Жүректің тық-тық дүрсілі.

НЕ ЖЕТСІН

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Жан қалқа,
Сені бір күн қарсы алам ба,
Жер-көкке кездестім деп жар салам ба.
Тірліктің тәттілігі осы ма екен,
Не жетсін сағынғанға,
аңсағанға.

Не жетсін
Асылыңды аңсағанға,
Сарғайтқан сағынышқа тамсанам ба?!
Көңілді бір жеңілтер наз айтысып,
Не жетсін шаршамасқа
шаршағанға.

Не жетсін
Бақыты мол көктемдерде,
Шапағат өмірге нұр сепкендерге.
Не жетсін
Сағынтса да, сарғайтса да
Тірлікте көңіл жықпай өткендерге.

1970.

КІМ МАҒАН АЙТА АЛАДЫ ЕКЕН

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Кім маған айта алады екен,
Ол қазір қай қалада екен?
Күлкісіз күндерінде,
Ұйқысыз түндерінде,
Сағыныш байқала ма екен?

Кім маған айта алады екен,
Ол қазір қай қалада екен?
Алаңсыз кезектерде,
Армансыз мезеттерде,
Жадырап жайқала ма екен?

Кім маған айта алады екен,
Ол қазір қай қалада екен?
Құмарттым күйдім деп,
Ұнаттым сүйдім деп,
Ол қалай қайталады екен?
Кім маған айта алады екен? .

1972.

БҮКІЛ ДҮНИЕ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Айды көрсем қабағыңа ұқсайды,
Ақша бұлттар тамағына ұқсайды.
Күнді көрсем күлімдеген көзіндей,
Бүкіл дүние қызықтырар өзіндей.

Жолға шықсам жол ұзарып кетеді,
Сағындырған бейнені іздеп жетеді.
Сол бір кезде толқын жырлар тұнады,
Бүкіл дүние өзін болып тұрады.

Содан шатты менің қызық өмірім,
Содан болар менің шалқар көңілім.
Қызық екен адамдардың княлы,
Бүкіл дүние жүрегіме сияды.

1970.

ӘЛІ КҮНГЕ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Ақ көйлек құздар,
Би-билеп жүрген қыздардай.
Жүрегім сыздар,
Аулына сенің жүз бармай.

Жүз барып едім,
Жалғыз рет көрем деп.
«Жүз жарып едің»,
Думанды тойда көлеңдеп.

Қол созса бүгін,
Аспанда жатқан күміс жол:
Көңілдің жүгін,
Басатын жалғыз тыныс сол.

Сырнайлы күзде,
Қатарлап ұшқан тырналар.
Әкелер бізден.
Саған да жылы бір хабар.

Телмірсе түнде,
Көзіңнің мойыл қарасы.
Әлі күнге
Өртеуін мені қарашы.

ҚАРАҒЫМ ҚАНДАЙСЫҢ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Қарағым, қандайсың,
Не құрмет талғайсың?
Жалынды жанарың,
Жадырап арбайсың.

Балқытып, баурайсың,
Жанымды жаулайсың.
Аулымда ақ қайың,
Сен содан аумайсың.

Телміріп көздерің,
Тереңдеп сөздерің.
Бір қиян,
бір зиян,
Еркіңе төзгенім.

Кейде алыс самгайсың,
Кейде елтіп, алдайсың.
Алыстан сескенген,
Жаралы андайсың.

Құлшынтқан ақ қабақ,
Ұмсынтқан ақ тамақ.
Бал ма екен, у ма екен.
Не сиқыр сақтамақ.

Шын сөзге нанбайсың,
Өртеніп жанбайсың.
Жазығым бар ма еді,
Қалайша қарғайсың.

ӘН ТУАДЫ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Жетісусыз Балқаш кел толмайтындай,
Көкшетауды Сарыарқа қорғайтындай.
Сенсіз жерде көңілім серпілмейді,
Алатауды көшкен бұлт торлайтындай.

Кездеспесек қиямет орнайтындай,
Күрсінуін көкірек жоймайтындай.
Сиғыза алмай кетер ем жер бетіне,
Құпияны жүретін зорға айтылмай.

Ғашықтарды періште қолдайтындай,
Ғаламат бар жасырын орнайтындай.
Кездесе алмай кетсе де жазатайым,
Бірін-бірі көрсем деп ойлайтындай.

Күн батса да, таң атпай қоймайтындай,
Қуаныш бар жан үнсіз тойлайтындай.
Сағынғанда көкіректен ән туады,
Сенсіз қызық мен үшін болмайтындай.

1974.

ТУҒАН ЕЛ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Қара жерге бәйтерек,
Жайғандай терең тамырын.
Келемін саған еркелеп,
Ауылым майса мамырым.
О, туған ел!

Қайырмасы:
Көркем көл,
Қамар бел,
Сағындым жетпей сабырым,
О, туған ел!

Қымыз ніс, қыз ніс,
Жусанды жұпар кең дала.
Біткенше демге үзіліс,
Құмарым менің сен ғана.
О, туған ел!

Қайырмасы:
Көркем көл,
Қамар бел,
Сағындым жетпей сабырым,
О, туған ел!

1972.

ҚАПЫДА КЕТКЕН КИІКСІҢ

Әні Мүбәрәк Шәкіровтікі

Оралмас күндер қалды артта,
Сен едің биік княлым.
Сағыныш толы сағатта,
Өлеңге бәрін құямын.

Жанарынан бір ұшқын,
Жүректе жатыр шықпастай.
Табылмай сәтті дұрыс күн,
Тағдырға көңің ұқластай.

Аңсап бір алғаш көруге,
Жыр арнап тұңғыш ән жаздым.
Ақындық деген шеруге,
Сол күні келген сарбазбын.

Өзіңе де сездірмей,
Өзіме ғана сарнаппын.
Тұрмайды екен сөз жүрмей,
Келеді үзбей жалғатқым.

Қарағай, қайың ұнамай,
Құм басқан көлді сүйіпсің.
Жылағың келіп жыламай,
Қапыда кеткен киіксің.

1972.

ЖЕЗКИІК

(үшінші түрі)

Әні Иран Ильяшевтікі

Жер сұлуы — Жезкиігім аяулы,
Сені көрмей,
Көңіл көптен қаяулы.
Өзінді іздеп,
Жалғызсырап барғанда,
Қарсы алармысың жаяуды,
Ауылым менің ояулы.

Кім кесті екен егіз жүрек арасын,
Кім жазады
Жазықсыздың жарасын.
Қияға кетіп
Қайрылмауға қисаң да.
Қымбатты жан боп қаласың,
Қымбаттай түсіп барасың.

Түндей тыныш,
Тәтті ұйқыдай жеңіл ең.
Өзің ғой менің
Ережем бастау емлем.
Қайталап келіп
Қуанту, ансау мезгілі,
Өкініштерге көмілем,
Өлең болып төгілем.

Балауса едің
Балбыраған балдырған,
Өзгеге салқын
Жүректі жеңіл жандырған.

Бір көрудің зор бақыты бар дейді
Жүйткіп бір өтші алдымнан,
Бейнеңді естен қалдырман.

1976.

. ӨСИЕТ

Әні Иран Ильяшевтікі

Орансаңдар үлдеге-бүлдеменен,
Үндемегем,
Қызғанып, күндемегем.
Маған деген қуаныш кештеу келіп,
Құлашымды қусырып, тіл бөлеген.

Сырымды айтса мінездің ашықтығы,
Күндемендер,
— Көп қой,— деп ашық күні.
Маған керек тірлікте,
Бір-ақ нәрсе,
Ол, адамға адамның ғашықтығы.

Көп жүрмейміз,
Өмірдің қалар жүгі,
Белгілі ғой қара жер тажалдығы.
Бір-ақ нәрсе,
Тірліктен сұрайтыным,
Ол — адамның адамға адалдығы.

1976.

АҚ ҚАЙЫҢ

Әні автордыкі

Көрсемдағы ақ қайың,
Алатаудың баурында.
Тұрғандайсын әрдайым,
Біздің ауыл маңында.

Қарағайлы жас орман,
Қоюлана калыпты.
Алтын шұғыла тек саған,
Төккендей бар жарықты.

Өткен сайын қасыннан,
Көз алмастан қараймын.
Бірге өскен жасымнан,
Ауылдасқа балаймын.

Көңіл шетін ақтарып,
Кейде есіне аларсын.
Мен кеткенде аттанып,
Қимай қарап қаларсын.

1954.

АҚҚУ ЖЕТКЕН

Әні автордыкі

Бар еді тату күндер аққуды өпкен,
Барады баурап үні «Гаккулеткен».
Сарыарқа сырнайлатқан сәні келді,
Жыл құсы елге оралып былтыр кеткен.

Қайырмасы:

Акку, қаздар саңқылдайды,
Көлде құстар ән тыңдайды
«Гаккулеткен».

Осы екен ғой
біздің жаққа акку жеткен.

Ғаламат көзге алыстан көрінгенің,
Айдынның жан саяхат төріндемін.
Махаббат қуанышқа шомылғанда,
Қарашы, ән нөсері төгілгенін.

Қайырмасы.

Қуансам бақытыма тап болардай,
Қиналдым ару құсқа ат қоя алмай.
Ей, қалқа! Таң мезгілде сырласайық,
Толқынға тербетіліп жатшы оянбай.

Қайырмасы.

САРЫАРҚА

Әні автордыкі

Әніме ұйып тына бер,
Төскейім, төрім нар алқа.
Құлагер жортқан құба бел,
Сүйемін сені Сарыарқа.

Әніме ұйып тына бер,
Құмарың тарқап жан қалқа.
Сен туған жер ғажап жер,
Сұлулар елі Сарыарқа.

Қосылып сен де тың ән сал,
Тындасын кербез бай алқа.
Ақан, Сәкен, Біржан сал,
Серілер елі Сарыарқа.

Ақ орда құрған Абылай,
Атына данқы сай алқа.
Абай, Шоқан, Ыбырай,
Даналар елі Сарыарқа.

Әніме ұйып тына бер,
Төскейім, төрім нар алқа.
Құлагер жортқан құба бел,
Сүйемін сені Сарыарқа.

1976.

ӨЗІНДІ СӘУЛЕМ САҒЫНДЫМ

(Мәриямға)

Әні автордыкі

Өзгеден өзге
Оралып көзге
Табылдың.
Оқалы құндыз
Омырауға жұлдыз
Алтыннан алқа тағындың.
Көре алмай көптен,
Көркінді көркем,
Өзінді еркем сағындым.

Ән келіп сонда
Домбыра қолда
Ағылдым.

Назды күй шалқып,
Наздана қалқып
Ләззатқа зәузат табындым.
Еркелі дәурен
Елестеп әурен
Өзінді сәулем сағындым.

Аңсатып басқа
Демеспін досқа
Жанылдым.
Керексіп қақсап,
Өзгені аңсап.
Келмейді босқа сабылғым.
Ақ марал марқа,
Ақ бидай, арпа
Өзіңді қалқа сағындым.

1976.

ЖАСҚАНЫП ЖҮРМІН БАРУҒА

(Мұса Асайыновқа)

Әні автордыкі

Қапылыс сөзге
Қиналдым сеніп қалуға.
Келді ғой хабар қайғыға шексіз салуға.
Көкшетауда
Жоқ дейді кербез бауырым,
Ауыл жаққа қиналып жүрмін баруға.

Сенгендей жаның,
Қолдағы жалғыз қаруға,
Іздеуші ем аңсап, ағалап ақыл алуға.

Сексенкөлде
Жоқ — дейді сері бауырым,
Ауыл жаққа сескеніп жүрмін баруға.

Жан еді дархан,
Жаралған лаулап жануға,
Ән, жырдың асқақ, асылын сақтап қалуға.
Жалғызтауда
Жоқ — дейді жалғыз бауырым,
Ауыл жаққа — жасқанып жүрмін баруға.

1975.

ОСЫНАУ ӘНГЕ САЛҒАЙСЫҢ

Әні автордыкі

Жол түспей бізге жалғанда,
Жан-жаққа кеттік арманда.
Осынау әнге салғайсың,
Есіңе мені алғанда.

Елестеп көрсен алданба,
Кездесу күтіп қамданба.
Осынау әнгі салғайсың,
Жадында жалғыз қалғанда.

Өртеніп лаулап жанғанда,
Сарғайып дерттен талғанда.
Осынау әнге салғайсың,
Көзіңнен маржан тамғанда.

Барамыз ұзап әр маңға,
Тағдырға қатал таңданба.
Осынау әнге салғайсың,
Сағыныш жүрек жарғанда.

1990.

СУСЫН ЖҰТШЫ, АҒАТАЙ

(Салықов Айтақметке)

Әні автордыкі

Нәр татпай жүзің жұқарып,
Қалыпсың жүдеп мұқалып.
Сағынып, аңсап келгенде,
Сағынтқан ұлың бергенде,
Сусын жұтшы, ағатай.

Зәмзәм тосып жалынып,
Келінің отыр қамығып.
Інілерің иіліп
Зәрудей сұрар қиылып,
Сусын жұтшы, ағатай.

Құрдастарын келіпті,
Біздерге бермей ерікті,
Бұйырады ішсін деп,
Төсектен жерге түссін деп,
Сусын жұтшы, ағатай.

Күрең ат тұр елеңдеп,
Өзінді қашан көрем деп,
Жалынышпен жан ұғар
Кісінейді жануар,
Сусын жұтшы, ағатай.

Ауылдың көл, су, бұлағы,
Бір жұтсын деп тұнады.
Есіркеп Есіл, Қамсақты
Мөлдірін тосып аңсапты,
Сусын жұтшы, ағатай.

Жетімдер сені сүйетін,
Батасын қарттар үйетін,
Саулығынды тілейтін,
Ауырлап қалсаң жүдейтін,
Сусын жұтшы, ағатай.

Балдыз-бажан қасында,
Жездейлер тұр қасында,
Жаутандап бәрі қарады,
Жалыныш еткен талабы,
Сусын жұтшы, ағатай.

Қос немерең сұрайды,
Ішпесең олар жылайды.
Ішпесең жауым сынайды,
Ішпесең тауым құлайды,
Сусын жұтшы, ағатай.

АҚ ТЫРНАЛАР

Әні автордыкі

Барады аспандатып ақ тырналар,
Тізілген бұлт төсінде ақ сырғалар.
Кетті ғой жылы жаққа жаутаң қағып,
Ғаламат жер бетінде таптырмаған.

Қайырмасы:

Ахау ақ тырналар,
Ақ сырғалар.
Мөлдір сезім,
Қимас кезім.
Толды ғой ақ сырғаға,
Екі көзім.

Кең сайда ойнаушы еді лала гүлдей,
Кеткенін қалды-ау туған дала білмей.
Алыстан ғашық әнін естігенде,
Жүргім лүпілдейді бала күндей.

Қайырмасы.

Жан зекет сыйлы күндер көрген едім,
Сездім ғой қимай қанат сермегенін.
Тағдырдың жүйрік жүрек бере салып,
Қарашы ұшар қанат бермегенін.

Қайырмасы.

1976.

ҚАРАҒЫМ ҚАНДАЙСЫҢ

Әні автордыкі

Қарағым, қандайсың,
Не құрмет талғайсың.
Жадырап күлсең де,
Жалындап жанбайсың.

Жанымды баурайсың,
Жүректі жаулайсың.
Аяулым деп қалдым,
Егіздей аумайсың.

Ұқсап тұр көздерің,
Дәлме дәл сөзdedің.
Құштарлық отына,
Осы ғой төзгенім.

Бір қиян алдайсың,
Бір зиян арбайсың.
Ұялшақ үміттің,
Үзігін жалғайсың.

Ансатқан ақ қабақ,
Тамсантқан ақ тамақ.
У мен бал ләззатын,
Қай бөгет сақтамақ.

Шын сөзге нанбайсың,
Не жауап арнайсың?
Жазығым бар ма еді,
Қалайша қарғайсың.

-

1975.

СЕРІ КҮНДЕР, ҚАЙДАСЫҢ

Әні автордыкі

Сағынышым жүрегінді жайласын,
Сандуғаш боп көкірегінде сайрасын.
Құрбылармен құлын-тайдай тебіскен,
Сайраны мол, сері күндер, қайдасың?

Зымырайды уақыт тыным ала алмай
Тебіренемін жан тыныштық таба алмай,
Тербетеді, тілдеседі домбыра,
Қайран жастық қайтып келер хабардай.

Жылдар жылжып бара жатыр әріге,
Артта қалды кешегінің бәрі де.
Маң бәйбіше жұбайларды қыздар деп,
Өзімізді жұбатамыз әлі де.

ҒАЙШАҒА

Әні автордыкі

Қыздай жас құдағи — деп дәріптедім,
Жасыңды білмегенім анық менің.
Отыздың ортасында тұра тұрмай,
Қырыққа сен де келіп қалып па едің.

Қайырмасы:

Ой-хой, жалған-ай,
Ай-хай арман-ай,
Кеше ғана айрылмастай көрінген,
Жастық шақтың тым алыста қалғаны-ай.

Жігіт жоқ бұл жалғанда қылмас жорық,
Мақтанып отыр — деме тым мас болып.
Отызда қырындауға сәт түспеді,
Қырықта өтейікші құрдас болып.

Қайырмасы.

Адамдар дос табады силас жерден,
Жақсы ғой сыйласқаны қимас-пенден.
Алдымнан сексен сұлу өтседағы,
Жігітпін жер бетінде құрдас терген.

Қайырмасы.

Сезбесем жаз өткенін күзге дейін,
Япырмай сені неге қыз — демейін.
Ар жағын құдай өзі бере жатар,
Өтейік құрдас болып жүзге дейін.

1992.

БІРЛІК ТУЫ БИ-АҒА

Әні автордыкі

Бел белестен белгі тастап Бейімбет,
Шоқ жұлдыздан қалған жоқсың кейіндеп.
Қай ауылда тусандағы бар қазақ,
Жан, жүрегін тосар саған бейімдеп.

Қайырмасы:

Сәкен ұшқан ғарышта,
Ілияс озған жарыста.
Мағжан жеткен қияда,
Сен де жүрсің Би-аға.

Жаралғандай үміт, арман, парыздан,
Адалдығын сүттей аппақ қауыз, дән.
Найзағайлар арасынан жарқ етіп,
Келгендейсің ортамызға аңыздан.

Қайырмасы.

Қилы заман шексең ауыр азабын,
Би-аға деп туды бүгін ғажап үн.
Мәңгі бақи сені ардақтап өтеді,
Дербес ел боп ту көтерген қазағың.

Қайырмасы.

Арыстармен қатарласқан шыңымсын,
Бүгін қайта табысқандар ұғынсын.
Қостанайым қосқан ұлы дүрбіге,
Ел бірлігін биіктеткен туымсын.

1994.

КЕМ КӨРМЕЙМІЗ ТІРІДЕН

(Жәнібек Кәрменовке)

Әні автордыкі -

Жәнібек шартарапқа қанат жайып,
Құлақта үні қалды ерен ғайып.
Шарықтап, аспандатқан қанат талмай,
Шалқыдық әсем, сұлу әнге байып.

Қайырмасы:

Манарбектей нұрлы етіп,
Жүсіпбектей түрлентіп.
Кемпірбайдай күңіrentіп,
Әсет салтын құрып ең.
Сенің асыл бейнеңді,
Кем көрмейміз тіріден.

Асқақ ән қалықтаса ұзап барып,
Елтуші ек, көңіл өсіп, қуат дарып.
Тік шырқап, жарқ еттің де өте шықтың,
Тал түсте аққан жұлдыз сияқтанып.

Қайырмасы.

Аққу, қаз саңқыл қағып сахарадан,
Үніңді үзбей сақтар Отан-анан.
Ұйқыдан Ақан Сері аунап түсіп,
Шәкәрім мың алғысын айтар саған.

Қайырмасы.

Өзің бе, домбыраң ба, елесің бе,
Келесің тойлы кеште кеңесуге.
Қазақтың арқалы әнін ардақтаған,
Есімің қалды мәңгі ел есінде.

1994.

ҚАМСАҚТЫ

Әні автордыкі

Ауылымның өзені алдымда,
Ол келді, әлде мен бардым ба?
Балалық базары аңсатты,
Жағанда қалдырған Қамсақты.

Таусылмай айтар наз інірсен,
Ұсады-ау, апам — деп жүгірген.
Өзіндей қарайлап жан-жақты,
Жүгіріп барады Қамсақты.

Алғашқы кездескен кезімдей,
Жүректе жылт еткен сезімдей.
Сүйіскен толқындар тамсантты,
Сыбырлап ағады Қамсақты.

Сен берген ақ түбіт бөкебай,
Секілді желбіреп өтеді Ай.
Сағындым, сағыныш шаршатты,
Жағана жетсемші Қамсақты.

1976.

ТИМЕШІ

Әні автордыкі

Тиме, бұлбұлға
еркімен сайрасын,
Тиме, жұлдызға —
ерекше жайнасын.
Тимеші, екі ішек үндессе,
Сағыныш толқыны байлансын.

Тиме, аққуға
 үзбесін саңқылын,
Тиме қыранға
 бұзбасын қарқынын.
Тимеші маған да тебіренсем,
Алсыншы аңсаған жан тыным.

Тиме, елікке,
 жүрегі бекінсін,
Тиме, кнікке
 түлегі жетілсін.
Тимеші, маған да ән салсам,
Көкірегім бір дертін кетірсін.

1979.

ҚАЙДАСЫҢ

Әні автордыкі

Қайдасың...
Сағыныш толған ішім.
Ерекше қуанып ем,
Сендей дос болған үшін.
Отырмын тебіреніп жан жайлауда,
Көкіректе көнбейді ән байлауға,
Домбыра жетектейді «Саржайлауға».

Қайдасың,
Кешегі әнің қайда,
Ойлашы, естімесе
Тіршілік жаңылмай ма?!
Көкіректе көнбейді ән байлауға.
Біздің ел құмар болды «Саржайлауға».

Қайдасын,
Жүрегім лүпілдейді,
Ол қайтсын қалкам-ау.
Сағынып түтіп жейді.
Оралды асығыс таң жайлауға,
Көкіректе көнбейді ән байлауға,
Досым-ау, бір салсаңшы «Саржайлауға».

1977.

ОРЫНБЕККЕ

Әні автордыкі

Орынбек, келіп қалдық алпыс жасқа,
Егделік әкеліпті салтын басқа.
Хал, жайды бәйбішелер біледі ғой,
Не дерміз көңіл кеткен қарындасқа.

Жасымнан тату өскен егіз бе едік,
Беу, достым, мұның қалай?— дегізбедің.
Елудің кең жайлауын тастап шығып,
Алпыстың ақ боранын неге іздедің?!

Жастық шақ өте шыкса карамай да,
Табарсың өкініштен шала пайда.
Нарыққа қарық болмай жүргеніңде,
Ансайтын жас тоқалды шама кайда.

Әйтеуір қартайдым — деп асықпағын,
Токтатып, кісен салар уақытқа кім.
Тіршілік әр мезетін ардақтайық,
Көрерміз әлі талай ғашық таңын.

1993.

СЕРІЛІКТІҢ АТАСЫ

Әні автордыкі

Тең ортақ өзіне де, Отанға да,
Болғаны қандай жақсы атан дана.
«Бір сырлы, сегіз қырлы» бар қазақта,
Атасы Серіліктің Ақан ғана.

Құс канат Құлагермен ағындады,
Толғантты Ақтоқтыдай сағынғаны.
Тезекті безектеткен Сүйінбайдай,
Сескентті хан, төрені тағындағы.

Аспанда шарықтаса қара торғай,
Сырымбет сырласады дара толғай.
Дүннеден Құлагер мен Ақан өтіп,
Қызыққа қалды біздің дала толмай.

Жын емес, пері де емен тақсыр күлген,
Тозған ел дүлдүлі еді бапсыз жүрген.
Жасқантқан Жәңгір ханды Исатайдай,
Сарыарқа патшасы еді тақсыз жүрген.

ЖЕТПІС ҰЛДЫҢ ПАНАСЫ

Әні автордыкі

Сарағашқа жұмақ орнап жатқандай,
Күн өзгеше туды бүгін ақ маңдай.
Жетпіс ұлдың сүндет тойы жайнады,
Жетпіс ана жетпіс шырақ жаққандай.

Қайырмасы:

Жетпіс бала анасы,
Жетпіс перзент панасы.

Саған алғыс айтып өтер Оразгүл,
Жер бетінде жетпіс қазақ баласы.

Шаттық қонды жетпіс балғын қабаққа,
Дәл осындай той болған жоқ қазақта.
Жетпіс тентек, жалғыз күнде қосылды,
Жержүзілік мұсылмандық санатқа.

Қайырмасы.

Басылғандай жердің жетпіс кесірі,
Ашылғандай жетпіс сарай есігі.
Әулнедей тарап кетті аймаққа,
Оразгүлдей Әкім — Зада есімі.

Қайырмасы.

1992.

КӨКШЕТАУ

Әні автордыкі

Көкшетау өзге таудың тәубесіндей,
Қызығы құмартқан қыз әуресіндей.
Көлдегі Оқжетпестің суреті,
Сұлудың айнадағы сәулесіндей.

Бурабай тауды айнала жатқан екен,
Жұмбақтас суға белден батқан екен.
Ақбура шөлі қанып дөң асқандай,
Қай сотқан көзі қиып атқан екен.

Қос өркеш көшкен бұлтты өкшелейді,
Сал бойын сандық тастар дестелейді.

Сыры мол ел аралап аңыз болған,
Қазағым еркелетіп Көкше — дейді.

Алыстан көгілдір тау мұнарланар,
Көз тойып, көңіл өсіп құмар қанар.
Көкпеңбек орман, дала арасында,
Көп таулар, Көкше таулар сылаң қағар.

Айыртау Ақан, Біржан секілденер,
Сырымбет Құлагердей еркін желер.
Жалғызтау Үкілі Ыбырай сырын айтса,
Өзіңнің Сал, Сері боп кеткің келер.

Акку, қаз екеу-екеу ойнайды екен,
Нәзік жан махаббатқа тоймайды екен.
Сақ қыран шүйілсе де шер тарқамай,
От құшақ күйдірсе де қоймайды екен.

Қарағай қатпар тасты тесіп өскен,
Бәйтерек көкке бойы жетіп өскен.
Ақ балтыр биші қайын жарқ еткенде,
Тал ойнап, қамыс басы желкілдескен.

«Гаккуге» жан, жүрегін беріледі,
Екі аяқ бір басуға ерінеді.
Аспаннан күн сәулесін қуа келген,
Ақ жаңбыр ақ маржандай төгіледі.

Айтқаным көргенімнен аспағандай,
Екі көз шыр айналар тостағандай.
Көгеріп көк белдеудей Есіл жатыр,
Көкшетау әу-дем жерге тастағандай.

Тау — қорған атам казак жалауы бар,
Тау — көсем Абылай хан аланы бар.

Тау — дана Шоқан өскен баурайында,
Тау — батыр Мағжан айтқан Баяны бар.

Тау — сері сексен көлі етегінде,
Барады сексен сұлу жетегінде.
Япырмай соның бәрін қияр ма екем,
Соңыра көз жұмылып кетерінде.

1971—1993.

КЕЗДЕСУ МЕН ҚОШТАСУ

Әні автордыкі

Қуансақ та есен деген хабардан,
Кездесуде, жүздесуде бар арман.
Тірліктегі тату-тәтті күндерің,
Кездесу мен қоштасудан жаралған.

Кездескенде қуанамыз бәріміз,
Қоштасарда қиналады жанымыз.
Кездесу мен қоштасудың арасын,
Жалғастырып жатады екен сағыныш.

Кездесуден қоштасулар қалмайды,
Кезектесіп ғұмырыңды жалғайды.
Кездесуді аңсамаған адамдар,
Бірін-бірі өмір бақи алдайды.

1970.

САУМАЛКӨЛ

Әні автордыкі

Саумалкөл айналайын келбетіннен,
Сендей көл көрмей келем жер бетінен.
Шомылсам көк толқынға құндақталып,
Жатқандай сәби болып тербетілем.

Алыстан бір көруге асыққаным, *
Барады асыққаннан тасып қаным.
Қайтадан бозбала боп кетейінші,
Кездесе бала күнгі ғашықтарым.

Саумалкөл көңіл толқып сырласқаным,
Жол тосып жүрген шығар құрдастарым.
Жағанда жастық шақтың ізі жайнап,
Төгілер айтылмаған жыр-дастаным.

Белгілі шаттығыммен саған қайғым,
Сағыныш салған дертті баяндаймын.
Күлімдеп айдынына ай қонғанда,
Қаракөз жарқ етер деп аландаймын.

1993 жыл.

АЛТЫ ЖАСАР АТТАСЫМНЫҢ ӨЛЕҢІ

Әні автордыкі

Қыздар мені көріп қатты сасып жүр,
Ғашық болып ауыздарын ашып жүр.
Кімді тандап аларымды біле алмай,
Осы күнде миым қатты ашып жүр.

Қайырмасы:

Алты жасқа келгенде,
Болдым қатты шерменде.
Ұяламын көп қыздар,
Қыр соңымнан ергенде.

Айту қиын жақын, туыс, бауырға,
Оқу — деген түсті үлкен ауырға.
Біріншіге барасың — деп жүргені,
Жіберіпті он жыл білім алуға.

Қайырмасы.

Кісінейді қырда қоңыр күреңім,
Міне сала шапқым келіп күлемін.
Құдайым-ай сөйтіп қашып кетпесем,
Қыздан шошып қатты соқты жүрегім.

Қайырмасы.

ҚОРҚАМЫН

Әні автордыкі

Ел тонағыш есерлерден қорқамын,
Шен сайратқан шешендерден қорқамын.
Ойдан-қырдан ойран салған төріме,
Қара ниет кеселдерден қорқамын.

Жаным сүймес жұмбақ сөздің жортағын,
Екі көзім сүрінгенді қортамын.
Бүкіл қазақ болмасын — деп осындай,
Көшедегі қайыршыдан қорқамын.

Тасадағы басты есерден қорқамын,
Жол торыған бас кесерден қорқамын.

Заты қазақ зәре-құтын қашырған,
Сайқымазақ даңғазадан қорқамын.

Қараң қалған аландардан қорқамын,
Құлқы тоймас сарандардан қорқамын.
Дос боп жүріп қас боп кеткен қасымда,
Арам пиғыл жамандардан қорқамын.

Пайда сайлап түрленгеннен қорқамын,
Тайралаңдап жүргендерден қорқамын.
Асыл арман дербестігім жасқантып,
Күле кіріп күңіренгеннен қорқамын.

Болжамаған ауыр жолдың сортаңын,
Жолықпасын қайран елге сор қалың.
Ар, намысты аттап өтер тақ үшін,
Екі жүзді алаяқтан қорқамын.

1994.

АҚ КИІК

Әні Әшірхан Телғозиевтікі

Көп киік ақ киікке Бетпақтағы,
Жолатпай үйіріне кек сақтады.
Жазығы аппақ болып туғандығы,
Тіршілік тағдыр берді шетқақпалы.

Ол қайтсын жалғыз жүрді қасармады,
Қиылды қыршынынан жас арманы.
Есіне түсіп кетсе құрбы, құрдас,
Бір аттап төрт аяқты баса алмады.

Қазақтың симай жүрген даласына,
Сұлудың кім көз салмас дарасына.

Күш бітіп, көркі жайнап кетер еді,
Қосылса ақ бөкендер арасына.

Болмай ма әр ауылда әр түрлі қыз,
Бар еді біздің де ерке тартымдымыз.
Көз салсақ көлеңкесін бір көруге,
Жұрт сөкті — деп — «Пәленше айтулы қыз».

Ей, достым!
Көп сүйіп пе ең аз сүйіп пе ең,
Көкірегің ада ма еді ақ күйіктен.
Жазықсыз жаралаған ел өсектеп,
Сол бейне аумайды екен ақ киіктен.

1976.

ҚҰЛАГЕРГЕ

Әні Әшірхан Телғозиевтікі

Беу-беу, шіркін!
Қайран құлагерім-ай.
Терең көл боп кеппей жатқан терің-ай.
Бүкіл қазақ
аңыз етіп сақтаған,
Топырақтағы Ай таңбалы мөрін-ай.

Сұлулардай
Қарғап өткен көрікті,
Оза білген мал да зорлық көріпті.
Жүректерге жүлде салған
Жануар,
Бір сотқардың сойылынан өліпті.

Арқаланып
ел шуына көтерген,
Ақырғы рет мәреге есен жетер ме ең.
Болсам егер
ат айдаушы Бөрібай,
Сені сақтап
Өзім мерт боп кетер ме ем.

1975.

ДАЛА

(толғау)

Әні Шынболат Ділдебаевтікі

Дала деген
Қазақтардың ерлігі,
Дала деген
Қазақтардың елдігі.
Мөлдір таза, ніл аспанды, кіл жазық.
Дала деген
Планетаның кеңдігі.

Әне қырда мың-мың киік ойнайды,
Сүңгіп қалқып ақ сағымға бойлайды.
Құдіретті туған елдің даласы-ай,
Соның бәрі толғандырмай қоймайды.

Дала — көкпар,
Дала — жігіт, дала — қыз!
Дала — көктем, дала — шілде, дала — күз!
Дала деген, — ғарыш жолы, космодром,
Мұның бәрі қайда сияр даласыз.

Дала деген!
Анау дана Абайым,
Жасап өткен өлең сөздің сарайын.
Ол дара тұр ұлы ақын Пушкиндей
Кейінгілер қарайламай маңайын.

Дала деген!
Шоқан, Қаныш ғалымдар,
Ел бағына
Оза туған дарындар.
Ғылым сарай салып кетті Қанекен
Енді ол үйде сарқылмайтын ағын бар.

Дала Ақан!
Үкілі Ыбырай,
Біржандар,
Өксіп жүріп өнер шыңын құрғандар
Дала Мәди, Жаяу-Мұса, Тәттімбет
Өксіп жүріп өнер гүлін жұлғандар.

Дала деген
Тұлпар жортқан құба бел,
Үздік озып
Шауып өткен Құлагер,
Тұлпар сүйгіш, сұңқар сүйгіш
болғаннан
Құлагердің өліміне жылады ел.

Дала Жамбыл!
Өлең сөздің түйдегі,
Дала жаңбыр,
Құрманғазы күйлері.
Дала «Гакку»,
Күләш салған Мәскеуде
Дала деген Шара апайдың
билері.

Дала Мұхтар
Жеке дара көрінген.
Дала Сәкен
Сексенкөл боп төгілген.
Дала анау
Сәбит, Ғабит, Бейімбет,
Дала Ілияс,
Жетісу боп өрілген.

Қос тоты боп
Бұлбұл болып кешкілік.
Дала сайрар
Роза болып,
Бибігүл боп естіліп.
Москвада,
Монреальда, Парижде,
Қайран қалар
Естіген жұрт көз тігіп.

Сұлу Көкше өр Алатау арасы
Бәрі тұтас қазағымның даласы.
Сонша жерді
Сойылымен қорғаған
Бабаларым осал емес шамасы!

ҰЛЫТАУ

Әні Мүбәрәк Салықовтікі

Арқаның арғымақ төс Ұлытауын,
Қасында жүріп қалай ұмытамын.
Көз тойып, енсем өсіп ұлы жерде
Жырға орап жүрегімді жылытамын.

Айнала көк теңізге ұқсайды екен,
Кең дала көсем туды қыспайды екен.
Өзі де ұлылығын ұққандай боп
Кеудесін көтеріңкі ұстайды екен.

Дара шық жазық төскей жер бетінде
Пандық бар, парасат бар келбетінде.
Табиғат әдейілеп орнатқандай
Тас қорған қарауылшы ел шетінде.

1968.

ТІРШІЛІККЕ ҚҰШТАРЛЫҚ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Ұйқым сергек, күлкім аз осы күнде
Шошыну жоқ селк етер тосын үнге.
«Жаспын», «жаспын» — дегенге
жасармайсың,
Көп құбылмай құрбым-ау, қосыл бірге.

Балғын кезім, бал сезім елес берді,
Көзге оралтты айшуақ белестерді.
Еске алайық ақ қайын, ақ сүт өмір,
Жан шырағы жағылған кенестерді.

Көзім шалса құлшынар менің жаным,
Ақ дидарың көркейтті өмір сәнін.
Тіршілікке құштарлық кайдан — десем,
Ол — осынау жалғанда сенің барың.

Асау жастық қайыра орнайтындай,
Тайпаламын мәреде жорға атындай.

Бойым қызып, мәз болам жұбанышқа,
Ойым қызық өлім де болмайтындай.

1992.

СҮЙШІ, СҮЙШІ ЕРІНБЕ

Әні Еркеғали Рахмадиевтікі

Мен саған ғашық едім білесің бе,
Түсіме таң мезгілде кіресің де...
Оятқан тұңғыш сезім жылы жүзін,
Жол ашқан шамшырақтай жүр есімде.

Қайырмасы:

Келші, келші керілме,
Сүйші, сүйші ерінбе.
Сыймай тұр ғой сағыныш,
Жанарына сенің де.
Сүйші, сүйші көз ілмей,
Сүйші балғын кезіндей.

Не деген келбетіңнің оты керім,
Жаныңның жасырмайды не тілерін.
Сағынып аңсап, сусап кездескенде,
Жарылып кетер ме екен көкірегім.

Қайырмасы.

Көркейткен ақ желкендей көк теңізді,
Жайнатты ақ дидарың өшкен ізді.
Сан жылдар кездестірмей көңіл жыққан,
Тағдырға кешірейік өкпемізді.

Қайырмасы.

1994.

МАЗМҰНЫ

Нұрғиса Тілендиев

Ақындық пайғамбары Абай-ата	3
Жезкиік	4
Ерке бала	—
Әйгерімнің әні	5
Әйгерімнің алғысы	6

Еркеғали Рахмадиев

Ақ тырналар	7
Сөйлейді тағдыр сондайда	8
Сәкен-аға	9
Әлди жеңгем	10
Еске алайық	11
Аққудың көгілдірі	12
Құдаша неше жылдық болады екен?	14
Осынау әнге салғайсың	—
Ақан Сері	15

Мыңжасар Маңғытаев

Ерке Сері	16
-----------	----

Кенжебек Күмісбеков

Аққуым оралдың ба айдыныңа	17
Құс базары Қорғалжын	18
Асқактасын асыл ән	19
Дүлдүлдердің бірлігі	20
Көкшетау дархан думан жер	21
Сағыныш сазы	22

Ескендір Хасанғалиев

Кездесу мен қоштасу	23
Ғажайып сөз «айналайын»	24
Ташкент лирикасы	25
Балқандағы сағыныш	26
Туған ел	27
Ақынның домбырасы	28
«Алтын құмдағы» тебіреніс	29
Туған жер	30
Болгария түндері	—
Дос тілегі	31
Жәйрем әні	32

Әсет Бейсеуов

Дүниеде мен сүйетін бір адам бар	33
Қайдасың, қайран, алғашқы	34
Абай әнін қыз айтты	35
Арал кеуіп барады	36
Адамдар аккумулярды атпаңдаршы	37
Салшы, қалқам, Татьянаның әніне	—
Мағжан назы	38
Қоқаршын — Қазығұрттың Елтаңбасы	39
Қаскелеңде құдаша	40
Оралшы, аккумуляр — арулар	41
Аңсадым	42
Бір тамаша ән үшін	43

Жақсыгелді Сейілов

Жезкиік	44
---------	----

Ілья Жақанов

Бүкіл дүние	45
-------------	----

Шәміл Әбілтаев

Бір ауыз сөз	46
Жылыбұлақ	47
Ұларым	48
Аңсау	49

Бір жалғыз жарым бар	—
Өрік гүл	60
Евнейдің бұлағы	51
Атамның берген ақылы	53
Пайғамбар берген аманат	54
Сүндет тойы	56
Білек қосам ел үшін	57
Қазығұрт — қазақ Меккесі	58
Жер ұраны — Ұлытау	59
Дәрігерге	60
Тай қазан	61
Құрманғазы	62
Жер дөңгелек екен	63
Жезқазған жер асылы	64
Жан тынысы	65
Ордабасы	66
Нәзіктік	67
Кен жүректі кемеңгер	68
Қос жүрек	69

Жағыпар Әлімханов

Аққу әні	70
Мәңгі шырақ	71
Сағыныш деген ғаламат	72
Сарыарқа самалы	73
Сурет сыры	—
Досынның көзін ұғарсың	75
Жеңеше	76
Өзіне	77
Жәйрем әні	—
Арман — ғашық	78
Сәкен аға	79
Ауылдастар армысың	80
Заман сыры	81

Мұратхан Егінбаев

Үш арыс	82
Ғашық кез	83
Сен менің жалғыз жарымсың	84
Абайым	85
Ақ тырналар	86
Дүние	87

Туған елім — туған жерім	88
Ақын Ілияс ардақты	89
Текестегі ат ізі	90
Сағыныш назы	91
Құрманғазы кемеңгер	92
Сен десем	93
Текелі	94
Қазақтың сері дүлдүлі	95
Жетісу	96
Ол қазір қай қалада екен	97
Осы қыз	98
Жетісу мен Көкшедей	99

Марат Ілиясов

Бажалар мен балдыздар	100
Құда келді	101
Тойдағы ән	102
Жалыныш	103

Жоламан Тұрсынбаев

Жекекөлім	103
-----------	-----

Кәрім Ілиясов

Окжетпес	105
Жаутаң қаққан	106

Өрікгүл Әділбекова

Қүйші жігіт құмарым	106
Анажан	107
Босатып жібер құр атты	108
Гүләйім	109

Әсемгүл Жұмаділдина

Аккумен қоштасу	110
-----------------	-----

Нариман Үлкенбаев

Жанымның жақсы көрген адамдары	111
--------------------------------	-----

Мүбәрәк Шәкіров

Күс сайран	112
Жүрегімнің елігі	113
Саркылып сағынышым қалмас па екен	—
Сағынбаса	114
Нәзіктік	115
Не жетсін	116
Кім маған айта алады екен	117
Бүкіл дүние	118
Әлі күнге	—
Қарағым қандайсың	119
Ән туады	120
Туған ел	121
Қапыда кеткен киіксің	122

Иран Ильяшев

Жезкиік (үшінші түрі)	123
Өснет	124

Кәкімбек Салықов

Ақ қайын	125
Аққу жеткен	—
Сарыарқа	126
Өзінді сәулем сағындым	127
Жасканып жүрмін баруға	128
Осынау әнге салғайсың	129
Сусын жұтшы ағатай	130
Ақ тырналар	131
Қарағым қандайсың	132
Сері күндер қайдасың	133
Ғайшаға	134
Бірлік туы Би-аға	135
Кем көрмейміз тіріден	136
Қамсақты	137
Тимеші	—
Қайдасың	138
Орынбекке	139
Серіліктің атасы	140
Жетпіс ұлдың панасы	—
Көкшетау	141
Кездесу мен коштасу	143

Саумалкөл	144
Алты жасар аттасымның өлеңі	—
Қорқамын	145

Әшірхан Телғозиев

Ақ киік	146
Құлагерге	147

Шынболат Ділдебаев

Дала (толғау)	148
---------------	-----

Мүбәрәк Салықов

Ұлытау	150
--------	-----

Еркеғали Рахмадиев

Тіршілікке құштарлық	151
Сүйші, сүйші ерінбе	152

Кәкімбек Салықов

АҚҚУ ЖЕТКЕН

(на каз. языке)

Редактор **А. Отарбаев**
Худ. редактор **Б. Жапаров**
Тех. редактор **Т. Суранова**

ИБ 4348

Теруге берілген күні 19.04.95. Басуға қол қойылған күні 10.10.95.
Форматы 70×100¹/₃₂. Қағазы № 1. Гарнитурасы әдеби. Шығыңқы баспа.
Шартты баспа табағы 6,5. Есепке алынатын баспа табағы 5,8. Шарт-
ты бояулы оттискілері 6,7. Таралымы 3000 дана. Тапсырыс № 3469.
Келісімді баға.

Қазақстан Республикасы Баспасөз және бұқаралық ақпарат істері
жөніндегі ұлттық агенттігінің «Қайнар» баспасы, 480009, Алматы қаласы,
Абай даңғылы, 143.

Қазақстан Республикасы Баспасөз және бұқаралық ақпарат істері
жөніндегі ұлттық агенттігінің «Кітап» полиграфиялық өндірістік бір-
лестігінің Кітап фабрикасы, 480009, Алматы қаласы, Гагарин даңғылы,
93 ұй.